

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARINA METAFORİK ALGILARI
DOĞRULTUSUNDA YARATICI DRAMA YÖNTEMİYLE
DEMOKRATİK DEĞERLERİN KAZANDIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BUKET KARADAĞ

DANIŞMAN

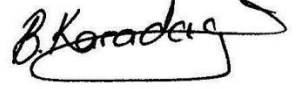
DOÇ. DR. MUSTAFA BEKTAŞ

OCAK 2015

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Buket KARADAĞ

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

'Sınıf öğretmeni adaylarına metaforik algıları doğrultusunda yaratıcı drama yöntemiyle demokratik değerlerin kazandırılması' başlıklı bu yüksek lisans tezi, İlköğretim Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM

Üye: Doç. Dr. Ergün ÖZTÜRK

Üye: (Danışman) Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza)

Prof. Dr. İsmail GÜLEÇ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Başlangıçta küçük bir halk topluluğu içerisinde var olmaya başlayan demokrasi, süreç ilerledikçe gelişmeye devam etmiştir. Bu gelişmeler demokrasi eğitimini de zorunlu hale getirmiştir. Demokrasi eğitimi tek başına bir ders olmadığı için okutulmakta olunan derslerde disiplinlerarası ilişkilerle öğrencilere kazandırılmaktadır. Bu yüzden öğretmenler demokrasi eğitiminde öncelikli öneme sahip bireylerdir.

Tez konusunun seçiminde ve bu tezin araştırılmasında değerli yardım ve katkılarıyla bana rehberlik eden tez danışmanım Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ'a, Demokratik Tutum Ölçeği'ni kullanmama izin veren Prof. Dr. Fatma Dilek GÖZÜTOK'a, Demokratik Tutum Ölçeği'ne ulaşmam konusunda bana destek veren Arş. Gör. Özgür ULUBEY'e, bulguları yorumlama kısmında destek olan Doç. Dr. M. Barış Horzum'a, kıymetli tecrübelerinden faydalandığım Yrd. Doç. Dr. Aysun ÖZTUNA KAPLAN'a, beni dramayla tanıştıran Doç. Dr. Necdet Aykaç'a, drama etkinliklerimi hazırlama aşamasında yardımlarını ve görüşlerini benden esirgemeyen Tuba NÖBETÇİĞİL'e ve Arzu KIZILARSLAN'a, tezi tamamlamam konusunda yardımcı olan Arş. Gör. Mehmet Akif HAYAL'e, tez uygulama sürecinde bana destek olan Sakarya Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği öğrencilerine ve beni cesaretlendiren değerli arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Evlatları olmakla gurur duyduğum babam Hüseyin KARADAĞ'a ve annem Zeynep KARADAĞ'a, çalışmam boyunca desteğiyle beni cesaretlendiren, umutsuzluğa düştüğümde yönlendirmeleriyle beni yeniden motive eden, sabırla ve büyük bir özveriyle desteğini hiçbir zaman esirgemeyen kardeşim Buse KARADAĞ'a çok teşekkür ederim.

Not: Bu çalışma SAÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir (Proje no: EBYLTEZ 2014-70-01-002).

Buket KARADAĞ

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARINA METAFORİK ALGILARI DOĞRULTUSUNDA YARATICI DRAMA YÖNTEMİYLE DEMOKRATİK DEĞERLERİN KAZANDIRILMASI

Karadağ, Buket

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ

Ocak, 2015. xi+95 Sayfa.

Bu araştırma, öğretmen adaylarına demokratik değerlerin kazandırılmasında bir yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada karma model kullanılmıştır. Araştırma 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda drama dersi alan 30 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırmada hem nicel hem de nitel veri toplanmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının demokratik tutumlarını belirlemek üzere Gözütok (1995) tarafından geliştirilen, Demokratik Tutum Ölçeği ve öğretmen adaylarının demokrasi metaforlarını belirlemek için anket formu kullanılmıştır.

Araştırmanın ilk aşamasında öğretmen adaylarından demokrasi kavramına yönelik metaforik algılarını belirlemek için anket formu doldurmaları istenmiştir. Metaforik algılar yaratıcı drama etkinliklerinin hazırlanması sürecinde yol gösterici olmuştur. Araştırmanın deneysel işlemlerine başlamadan önce gruba araştırmacı tarafından ön test uygulanmıştır. Çalışmanın son gününde gruba son test uygulanmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS'den yararlanılarak çözümlenmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerden elde edilen metaforlar içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular: Geliştirilen metaforlar incelendiğinde öğretmen adayları en fazla “eşitlik” ve “adalet” kavramları ile ilgili metafor oluştururken en az “birey” ve “gereklilik” kavramları ile ilgili metafor oluşturmuş olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanların verilen eğitimden önceki demokratik tutumları ile deneysel

işlemlerden sonraki demokratik tutumları arasında istatistiki yönden anlamlı bir farklılık olduğu da görülmüştür. Deneysel işlemlerin öncesinden sonrasına demokratik tutumlardaki değişim uygulamanın etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Demokratik değer, demokratik tutum, yaratıcı drama, metafor, öğretmen adayı.

ABSTRACT

METAPHORIC PERCEPTIONS OF TEACHER CANDIDATES TO GAIN DEMOCRATIC VALUES IN ACCORDANCE WITH CREATIVE DRAMA METHOD

Karadağ, Buket

Masters Thesis, The Institute of Educational Science, Department of Primary
Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Mustafa BEKTAŞ

January, 2015. xi+95 pages.

This study, was conducted to determine the effect of creative drama used as a method which helps prospective teachers acquire democratic values. Mixed-model method was used in this study.

This study was conducted with 30 prospective teachers taking drama class in the department of primary school teacher of the education faculty of Sakarya University during 2013-2014 academic year. Both quantitative and qualitative data were collected in the study. In this research, Democratic Attitude Scale developed by Gozotok (1995) was used to identify the democratic attitudes of prospective teachers, and questionnaire was used to determine the democratic metaphors of prospective teachers.

In the first stage of this study, prospective teachers were asked to fill the questionnaire out to detect their metaphorical senses about the concept of democracy. The metaphorical senses provided a directive guidance of the creation of drama activities. Having begun the experimental procedures of the study, researcher applied pre-test to the group. The group was carried out post-test at the last day of the study. The data obtained from data collection tools was transferred, and the analyzes was come true by using SPSS statistical program. The metaphors obtained from the students were evaluated with content analysis in the study.

The results obtained from this study: the researcher realized with examining the developed metaphors that prospective teachers created the most metaphors about the concepts of “equality” and “justice” while they had the least metaphors regarding the concepts of “individual” and “necessity”.

Moreover, It was found that there were significant statistical differences between their democratic attitudes before the study and their democratic attitudes after the experimental producers. To this end, it can be interpreted that the method is effective both before and after the experimental procedures because of the changes about their democratic attitudes.

Keywords: Democratic values, democratic attitudes, creative drama, metaphor, teacher candidates.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	ii
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1 PROBLEM CÜMLESİ	3
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.4 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	4
1.5 TANIMLAR	5
BÖLÜM II	6
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1 DEMOKRASİ	6
2.1.1 Dünyada Demokrasi Hareketleri	7
2.1.2 Türkiye’de Demokrasi Hareketleri	7
2.1.3 Demokrasinin Temel Değerleri	8
2.1.4 Demokrasi Eğitimi ve Demokratik Eğitimin İlkeleri	10
2.1.5 Demokrasi Eğitiminde Okul	13
2.2 METAFOR	14
2.2.1 Eğitimde Metafor Kullanımı ve Metafor Kullanmanın Sınırlılıkları	15
2.3 YARATICI DRAMA	16
2.3.1 Eğitimde Yaratıcı Drama ve Yaratıcı Dramanın Genel Amaçları	18
2.3.2 Yaratıcı Dramanın Temel Öğeleri	19
2.3.3 Yaratıcı Dramanın Aşamaları	20
2.4 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	21
2.4.1 Demokrasiyle İlgili Araştırmalar	21

2.4.2 Metaforlarla İlgili Araştırmalar	25
2.4.3 Dramayla İlgili Araştırmalar	30
BÖLÜM III	34
YÖNTEM.....	34
3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	34
3.2 ÇALIŞMA GRUBU.....	35
3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	35
3.3.1 Nitel Veri Toplama Aracı.....	35
3.3.2 Nicel Veri Toplama Aracı.....	36
3.4 UYGULAMA	36
3.5 VERİLERİN TOPLANMASI.....	58
3.6 VERİLERİN ANALİZİ	58
BÖLÜM IV	60
BULGULAR VE YORUMLAR.....	60
4.1 BİRİNCİ ALT AMACA İLİŞKİN BULGULAR.....	60
4.2 İKİNCİ ALT AMACA İLİŞKİN BULGULAR	66
BÖLÜM V	68
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
5.1 TARTIŞMA	68
5.2 SONUÇ	70
5.3 ÖNERİLER.....	70
KAYNAKÇA.....	72
EK 1	86
EK 2	87
EK 3	88
EK 4	89
EK 5	90
EK 6	91
EK 7	92
EK 8	93
EK 9	94
ÖZGEÇMİŞ	95

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kavramsal Kategorilerdeki Metaforları Geliştiren Öğrenci Sayıları.....	61
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumlarının Ön Test – Son Test Ortalama ve Standart Sapma Değerler Tablosu	66
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumlarının Eğitimin Öncesinden Sonrasına Değişimi t-testi Tablosu	66

BÖLÜM I

GİRİŞ

Cumhuriyetin kurulduğu günden bu yana ülkemizin hedefi çağdaş uygarlık seviyesine çıkabilmektir. Bu hedefe eğitim yolu ile yetiştirilen toplumun değerlerini benimsemiş bireylerle ulaşmak mümkündür. Eğitim sistemindeki gelişmeler, toplumdaki gelişmelere yön vermektedir. Bunun en belirgin örneğini 2003 yılından itibaren geliştirilerek yürürlüğe konan programların yeniliklerinden biri olan değerler eğitiminde görmekteyiz (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010). Bireylere değerler eğitimi kapsamında temel değerler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu temel değerlerden biri demokrasi kavramıyla ilgili değerlerdir. Çünkü demokratik bir toplum oluşturmak için demokrasi eğitimi gereklidir (Yeşil, 2002).

Greene'nin (1985) de belirttiği gibi, eğitimin en önemli görevlerinden biri bireylerde demokrasi bilgilerinin güçlendirilmesini sağlamaktır. Çünkü demokrasi kavramı eşitlik, özgürlük, çoğulculuk, milli egemenlik, katılımcılık ve insan haklarına saygı gibi temel değerleri içermektedir. Bireylere bu değerler önce ailede kazandırılmaya başlanır; sonrasında ise okulda devam edilir.

Ülkemizde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının ders programları incelendiğinde bağımsız bir ders olarak demokrasi eğitimi dersi bulunmamaktadır. Hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve Türkçe derslerindeki programlar oluşturulurken demokratik değerler ara disiplin olarak eğitim sürecine dahil edilmektedir. Bu sebeple söz konusu derslerde bu değerlerin kazandırılmasına özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir. Aynı zamanda demokrasiyle ilgili kavramlar ezbere dayalı öğrenme yöntemiyle öğrenciye kazandırılmamalıdır. Bu konularda yapılacak etkinlikler öğrenci ilgilerine, isteklerine ve seviyelerine uygun olarak planlanmalı, öğrencilerle uygulama yapılarak kavramları yaşama dönüştürerek kazandırılmaya çalışılmalıdır. Okullarda kavramları yaşama dönüştürme sürecinde kullanılabilecek

yöntemlerden biri yaratıcı dramadır. Yaratıcı drama eğitimde yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak sağladığı ve bireylerin kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı olmasına katkıda bulunduğu için bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaya başlanmıştır (Kaf, 1999). Doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanması ve öğrencilerin daha aktif, eğlenerek öğrenmesini kolaylaştırdığı için bu yöntem günümüzde de kullanılmaya devam etmektedir.

Demokratik değerlerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminden yararlanılmasıyla öğrenci öğrenme sürecinde aktif rol alarak canlandırmalar yapacak ve böylece rol içinde öğrenmeyi gerçekleştirecektir. Öğrenciler demokratik değerlerle ilgili canlandırmaları yaparken demokrasi kavramıyla ilgili yeni öğrendiklerini, geçmişte öğrendikleriyle ilişkilendireceklerdir. Çünkü eğitimde geçmişte öğrenilen bilgilerin yeni konunun öğrenilmesini olumlu etkilediği bilinmektedir. Bu sebeple öğretmenler yeni bir konunun öğretimine geçmeden önce öğrencilerin ne tür eksikleri olduğunu belirleyeceği çalışmalar yapmalıdır. Bu çalışmaları yaparken yararlanabileceği teknikler vardır; bunlardan biri de aktif öğrenme tekniklerinden biri olan metafor tekniğidir. Metafor tekniğinde benzetmelerden yararlanılmaktadır. Saban'ın (2008) da belirttiği gibi metaforlar sayesinde birey yeni bilgiyi, geçmiş öğrendikleriyle birleştirip yeni anlamlar meydana getirir. Metaforlarda kullanılan benzetmelerle eksik öğrenilen bilgiyi ya da yeni bir öğrenmeyi elde ederken, geçmişte öğrenilmiş bilgiler ilişkilendirir. Böylece yeni olanın daha kolay öğrenilmesini sağlar (Taşpınar, 2012).

Demokratik değerlerin öğrencilere kazandırılmasında öğretmenler tarafından hazırlanmış ders etkinlikleri önemli olduğu kadar öğretmenlerin demokratik tutumları da önemlidir. Genç ve Kalafat'ın (2008) da belirttiği gibi demokratik tutumu benimsemiş öğretmenler, demokratik tutumu benimseyecek bireyleri yetiştirir. Bu sebeple eğitim sisteminin önemli bileşenlerinden olan öğretmenlerin demokratik tutumlarını geliştirilmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Demokratik tutum ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalar incelenmiş, tutum geliştirmeye yönelik yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı çalışmalar görülmüştür (Erbay ve Ömeroğlu, 2012; Özer, 2004; Selçioğlu Demirsöz, 2011). Ancak demokratik tutum geliştirilmesi için hazırlanacak drama planlarında öğretmenlerin

geçmiş öğrenmeleri göz önüne alınmamış, kavramlara yönelik algıları incelenmemiştir. Bu araştırma sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi kavramına yönelik metaforik algıları dikkate alınarak geliştirilen yaratıcı drama etkinliklerinin, sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarına yönelik etkisini ortaya koymak amacıyla planlanmış ve gerçekleştirilmiştir.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi kavramına yönelik metaforik algıları dikkate alınarak geliştirilen yaratıcı drama etkinliklerinin, sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarına etkisi var mıdır?

Alt Problemler

1. Sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi kavramına ilişkin metaforik algıları nelerdir?
2. Demokratik değerlerin kazandırılmasında sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi kavramına ilişkin metaforik algıları dikkate alınarak yaratıcı drama yöntemi kullanımının, sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarına etkisi var mıdır?

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Örgün eğitim sürecinde en etkin rollerden birini sınıf öğretmenleri almaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin sınıf ve okul ortamındaki tutum ve davranışlarının demokrasi ve demokrasi eğitimi konusundaki düşüncelerinin çocuklar üzerinde büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Bu bilgiler göz önüne alındığında sınıf öğretmenlerinin demokrasi eğitiminde yeterli olması gerekmektedir. Demokratik değerlerin kazandırılmasında öğretmen adayının sahip olduğu demokratik tutum oldukça önemli bir unsurdur. Bu nedenle, araştırmada öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının gelişmesine yönelik planlar geliştirilerek, öğretmen adaylarının demokratik tutumlarındaki değişim ölçülmüştür. Geliştirilen planlarda, öğrenci

merkezli, karar verme sürecinde öğrenciye fırsat sunan ve öğrenmeleri özellikle duyuşsal boyutta destekleyen yaratıcı drama yöntemi kullanılmıştır. Hazırlanan planlar drama dersinde; 2013-2014 eğitim öğretim yılı bahar döneminde uygulanmıştır. Bu araştırma ile daha demokratik sınıf öğretmenleri yetiştirmek için yöntem, öneri ve yeni araştırma konularının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma, demokratik değerlerin kazandırılmasında metaforik algılardan yararlanarak oluşturulmuş drama planlarının kullanılması ile öğretmen adaylarının demokrasiye yönelik daha olumlu tutum geliştireceği düşünülmesi açısından önemlidir. Ayrıca literatür incelendiğinde demokratik değerlerin kazandırılması ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Fakat öğretmen adaylarının demokratik tutumlarını geliştirmeye yönelik böyle bir çalışma yapılmamıştır. Bu eksikliği gidermesi açısından da çalışma önemlidir. Ayrıca bu araştırma;

- Öğrenci merkezli eğitime uygun olarak geliştirilmesi açısından güncel,
- Demokratik tutumu geliştirmek için metaforik algılardan yararlanarak hazırlanmış drama planlarının kullanılmasıyla ilgili yapılan ilk çalışma olması bakımından özgün,
- Demokratik değerlerin kazandırılmasında drama yönteminin kullanılması yönünden gerekli,
- Demokrasi eğitiminin etkililiğini artırabileceği için işlevsel olarak görülmektedir.

1.4 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırmanın verileri 2013 - 2014 Eğitim Öğretim yılı bahar döneminde Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda eğitim gören 2. sınıf öğretmen adayları ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örneklemini öğretmen adaylarının kendi içinde etkileşimde olacakları için ve diğer

grup drama dersini farklı öğretim görevlisinden aldığı için drama dersini Mustafa BEKTAŞ'tan almakta olan 30 öğretmen adayı ile sınırlandırılmıştır.

1.5 TANIMLAR

Aşağıda araştırmanın konusunu, içeriğini ve deneysel yapısını oluşturan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Öğretmen Adayı: Bu çalışmada öğretmen adayı kavramı ile Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 2. sınıf öğrencileri kastedilmektedir.

Demokrasi: Siyasal yönetim ve denetimin, halkın belirli bir devre için çoğunluk oyuyla seçtiği temsilciler eliyle gerçekleştirildiği, temel ilkesi yurttaşların eşitliği ve özgürlüğü olan, hukuk devleti ilkesinin geçerli olduğu ve azınlık haklarının anayasayla korunduğu toplumsal düzen, halk yönetimi (tubaterim.gov.tr, 2014).

Metafor: Bir sözün, benzetme amacıyla aradaki benzerlik ilişkisinden yararlanarak başka bir söz yerine kullanılması; aralarında benzerlik ilişkisi kurulan öğelerden kendisine benzetilen ya da benzeyenden biri olmadan yapılan benzetme (tubaterim.gov.tr, 2014).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde “Demokrasi”, “Metafor” ve “Drama” kavramlarına yönelik kuramsal bilgilere ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 DEMOKRASİ

Geçmişten bugüne kadar bazı kavramlarla ilgili ortak net tanımlar ortaya çıkmamıştır. Bu kavramlardan biri de demokrasi kavramıdır. Demokrasi kavramı birçok araştırmacı tarafından farklı tanımlanmıştır. Literatürde 150’den fazla demokrasi tanımı bulunmaktadır. Demokrasi kavramı üzerinde tanım birliğine ulaşamamasının bazı sebepleri vardır. Bu sebeplerin başında herkesin demokrasiyi iyi olarak algılaması ve kendi düşüncelerine göre iyi olanı tanımlamak için demokrasi kavramına başvurması gelmektedir. Bir yönetim sistemi olan demokrasi halkın hakları ve güçleri kullandığı, sayıca azınlıkta kalanların da görüşlerinin dinlendiği, haklarının gözetildiği, halkın yönetime doğrudan seçimler yoluyla katılabilesini sağlayan ve bireyleri haklarla güvenlik altında tutan sistem olarak tanımlanmaktadır (Aron, 2011; Genç ve Kalafat, 2008; Yetek, 2003). Ayrıca demokrasi kimilerine göre bir yönetim şekli, kimilerine göre siyasi bir rejim türü, kimilerine göre ise bir yaşayış biçimidir (Kuzu, 1992; Yayla, 1999; Yeşil 2002).

Dewey (1944) ve Demirtaş (2007) demokrasinin sadece bir yönetim biçimi olmadığını, bir yaşam felsefesi olduğunu vurgulamışlardır. Bu tanımlardan yola çıkarak demokrasinin tüm özelliklerini açıklamak, tam olarak demokrasiyi ortaya

koymak elbette kolay değildir. Ancak dünyada ve Türklerdeki demokrasi hareketleri de göz önünde alındığında, tüm tanımlardaki ortak düşünce demokrasi kavramının halk egemenliği kavramıyla örtüştüğü düşüncesidir.

2.1.1 Dünyada Demokrasi Hareketleri

Demokrasi kavramı üzerinde tanım birliğine ulaşılamamasının sebeplerinden biri de demokrasi tarihsel süreç içinde çok farklı şekillerde algılanmış ve uygulanmış olmasıdır. Demokrasinin başlangıç noktasına bakacak olursak demokrasi kavramının ilk çıkış yeri eski Yunan dönemi kabul edilmektedir. Herodot Atina demokrasisinin Kleisthenes tarafından kurulduğunu belirtmektedir (Biçer, 2007). İlk demokrasi uygulamaları Yunan döneminde “sitelerde” gerçekleşmiş, ancak gerçek anlamda demokrasiyi temsil edememiştir. Çünkü sitelerde kadınlar, esirler ve köleler halktan kabul edilmedikleri için demokrasi uygulamalarına dâhil edilmemişlerdir (Doğan, 2000; Gözübüyük, 2002).

Demokrasi kavramı Eski Yunan site devletlerinden başka İtalya’da “Comita” meclislerinde uygulanmaya başlamıştır (Yeşil, 2002). Demokrasi adına Ortaçağda ise “Büyük Sözleşme” olarak bilinen Manga Carta Libertum’un ilan edilmesi önemli olaylar biri olarak sayılmaktadır, ancak demokrasi bu dönemde de tam olarak uygulanmamıştır (Kıncal, 2004). Demokrasi yeniçağ ve aydınlanma döneminde yeniden önemli bir kavram haline gelmiştir (Erdoğan, 1999). Çünkü bu dönemde Fransız İhtilali (1789) ile demokrasi kavramına eşitlik, adalet gibi yeni anlamlar yüklenmiştir. Yeni demokrasi anlayışı giderek tüm dünyada yayılmaya başlamıştır, özellikle yirminci yüzyılda, I. Dünya Savaşı’ndan sonra bu yayılma giderek artmıştır.

2.1.2 Türkiye’de Demokrasi Hareketleri

Türkiye’de demokrasi hareketleri öncesi Osmanlı İmparatorluğu’ndaki demokratik gelişmeleri bilmek, demokrasinin Türkiye’deki gelişimini anlamada önemli rol oynamaktadır.

Demokratikleşme hareketleri Türk siyasi tarihinde 19. yüzyılın ilk yarısında Tanzimat Fermanı ile ortaya çıkmıştır. Çünkü demokrasi anlayışı bugünkü

demokrasi anlayışından çok farklıydı. Tanzimat Fermanı demokrasi geleneğinde anayasal rejimin gerçekleşmesi yolunda atılan ilk ciddi adım olarak sayılmaktadır çünkü padişahın kendisini sınırlaması ilk defa bu fermanla meydana gelmektedir (Armaoğlu, 1997). Osmanlı Devleti, Islahat Fermanı olarak bilinen yeni fermanı 1856 yılında ilan etmiştir. Bu fermanla Avrupa Devletleri tarafından azınlıklar lehine yapılan baskılardan kurtulmak ve Tanzimat Fermanı'nın uygulamadaki hatalı yönlerini değiştirmek hedeflenmiştir (Goloğlu, 1982). Ancak bu ferman demokrasi hareketlerinde etkili olamamıştır ve demokrasiyi geliştirme adına yapılan çalışmalar devam etmiştir. 1876 yılında I. Meşrutiyet ilan edilmiş ve 23 Aralık 1876 tarihinde ilk anayasamız olan Kanun-ı Esasi kabul edilmiştir. Demokrasi ve insan hakları alanındaki en önemli gelişmeler tarihimizde meşrutiyet döneminde görülmüştür. Kabul edilen anayasa padişahın yetkilerini sınırlandırdığı için, o dönemde meydana gelen savaşları bahane edip meclisin yetkisini kaldırmıştır. 1908 yılında ilan edilen II. Meşrutiyet ile anayasada değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin en önemli etkisi padişahın anayasa üstündeki yetkisinin kaldırılmış olmasıdır (Uslu, 2003).

Demokrasinin ülkemizdeki gelişiminde Cumhuriyet Döneminin de ayrı bir yeri vardır. Cumhuriyet'in ilanı ile diğer alanlarda olduğu gibi yönetim alanında da değişiklikler yapılmıştır. Cumhuriyet döneminin yerel yönetimlerdeki reformlarının amacı Türklerdeki merkezîyetçilik düşüncesini kırarak, yerel yönetim kavramı ya da anlayışı oluşturmak ve çağdaş seviyeye ulaşmaktır (Yiğit, 2008: 7). Reformları hayata geçirmek için anayasalar oluşturulmuş ve 1982 Anayasası ile bugünkü Türkiye'nin devlet düzeni belirlenmiştir. Temel hak ve özgürlüklerin yanı sıra, iktisadi ve sosyal haklar da düzenlenmiş ve yürütme erki güçlendirilmiştir (Uslu, 2003). Demokratikleşme hareketleri tüm dünyada zaman içinde gelişmiş ve bu süreçte demokratik değerlerin oluşmasını, değişmesini ve gelişmesini de sağlamıştır.

2.1.3 Demokrasinin Temel Değerleri

Demokrasinin bir siyasi rejim olarak tanımlanabilmesi için dört temel özelliği olması gerekmektedir. Bunlardan birincisi seçim ve temsil ilkesidir. Bu ilke gereği siyasi iktidarı kimin kullanacağı seçimlerle belirlenecek; çoğunluk iktidarı kullanırken azınlık, korunacak ve bir dahaki seçimde iktidar olabilmek için eşit koşullarda

yarışma olanağına sahip olacaktır. İkinci ilke, insan haklarına verilen önceliklidir. Burada önem kazanan kritik nokta, insan hakları ile ilgili anlayış ve düzeydir. Üçüncü ilke, hukukun üstünlüğü ya da hukuk devletinin işlerliğidir. Dördüncü ilke ise çoğulculuktur. Çoğulculuk, toplumdaki bütün kesim ya da grupların örgütlenerek siyasi iktidar için özgürce yarışa girebilmeleri demektir. Bir siyasal rejimin demokrasi sayılabilmesi için toplumdaki herkesin eşit haklara sahip olması gerekmektedir (Şaylan, 1998).

Büyükkaragöz (1990: 4-26) de demokrasinin değerlerini şu şekilde sıralamaktadır:

1. Tartışılan konuların anlaşılabilir ve çözümlenmesi
2. Toplumsal değişimin barışçıl ve toplumun her kesimini içine alacak şekilde sağlanması
3. Siyasal seçeneklerin bulunması
4. Zor kullanma ve baskının en aza indirilmesi
5. Çok seslilik ve fikir hürriyetinin temini
6. Hukukun sağlanması
7. Hukukun üstünlüğü
8. Eğitimin demokratikleştirilmesi

Öztürk (2000) ve Yeşil'e (2002) göre ise demokratik değerlerin neler olduğu konusunda farklı yaklaşımlar olmakla beraber genel olarak; insan haklarına saygı, adalet, katılım, eşitlik, özgürlük, uzlaşma, serbest tartışma ortamı, tercih, açıklık, hoşgörü, siyasal çoğulculuk, şiddetten kaçınma, farklılaşma, hukuk devleti, sosyal devlet, dayanışma, insana değer verme, eleştirel düşünme ve ifade etme özgürlüğü gibi değerler bulunmaktadır. Demir (2010) de Demokrasinin Temel İlkeleri ve Modern Demokrasi Kuramları adlı çalışmasında demokrasi kavramının temel hedeflerini özgürlük, eşitlik, siyasal temsil, siyasal katılım ve haklardır şeklinde belirtmiştir. Demokrasi kavramının içerdiği değerler bireylere eğitim yolu ile kazandırılmaktadır. Eğitim sistemindeki demokratik anlayış arttıkça, toplumlarda demokrasiyi uygulama biçimi artacaktır. Kuzgun'un (2002: 13) da belirttiği gibi eğer

bir toplum demokrasiyi yaşam biçimi haline getirmek istiyorsa, eğitim sistemini demokratik anlayışı geliştirecek hale getirmelidir.

2.1.4 Demokrasi Eğitimi ve Demokratik Eğitimin İlkeleri

Eğitimle ilgili kitapların ortak konularından biri demokrasi eğitimidir. Petrov (2007) “Beyaz Zambaklar Ülkesinde” adlı eserinde, “Yeni toplumlar yeni şarkılar üretirler” der. Zamanla nesillerin değişip yenilediği belirterek; anlayışların, hedeflerin ve isteklerin yeniden oluştuğunu belirterek demokratik bir devlet rejiminin gerekliliği vurgular. Demokratik devlet rejimi demokrasi eğitimi almış, demokrasiyi yaşam tarzına dönüştürmüş bireylerle mümkündür. Güven (2002) de demokrasi ve eğitim kavramlarının birbiriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Demokratik eğitim, Eğitim Terimleri Sözlüğünde birinci amacı, programları ve yöntemleri, demokrasinin dayandığı temel ilkelere göre eğitim; ikinci. amacı öğretim çalışmalarında, öğretmen öğrenci ilişkilerinde, eğitsel etkinliklerde öğrencinin birey olarak değerine ve bütünlüğüne, birlikte çalışmaya, karşılıklı saygıya, hoşgörüye, kişiliğe değer ve önem veren eğitim olarak tanımlanmaktadır (tubaterim.gov.tr, 2014). Bu tanımdan yola çıkarak Bakır (2007) demokratik eğitimin, demokrasiyle ve özellikle de Deweyci demokrasi ile gündeme geldiğini ve bilginin insan hayatındaki önemini vurgulayan epistemolojik bir kavram olduğunu belirtmektedir. Çünkü Dewey’in (1916) belirttiği gibi “Eğer demokratik bir yaşama biçimini güvenceye almak ve sürdürmek istiyorlarsa, insanların bu yaşam biçiminin ne anlama geldiğini ve nasıl izlenmesi gerektiğini öğrenme olanaklarına sahip olmaları gerekir” (Apple ve Beane, 2007: 33-34).

Demokratik toplumlarda demokratik eğitimin etkili olabilmesi için demokrasinin temel ilkeleri uygulanmalıdır. Demokratik eğitimin ilkelerini Çağlar (1977: 26) şu şekilde ifade etmektedir:

- Demokratik eğitimde bireyden, yani çocuk ve gençten hareket etmek esastır.
- Demokratik eğitimde ayrıcalık yoktur, herkes aynı haklara sahiptir.
- Demokratik eğitimde her birey “kendine özgü bir kişilik” olarak kabul edilir ve ona saygı gösterilir.

- Demokratik eğitimde mevcut yasa ve kurallara uyulur; fakat bunlardan değiştirilmesi istenenler olursa bunlar üzerindeki görüşlerini de öğrencilerin serbestçe ifade etmelerine imkân sağlanır.
- Demokrasinin temelinde ahlaki değerler vardır; bunların bulunmadığı bir çevrede demokrasi gelişemez. Demokratik eğitim, bireyin bütün yeti ve yeteneklerini, mevcut potansiyeli oranında geliştirici bir etki yapar.
- Demokrasilerde karar veren, toplumun bireyleri ya da onların iradeleri olduğu gibi, demokratik eğitimde de eğitimin yükü öğrencilerin üzerindedir.

Demokratik eğitimin ilkelerini Şimşek (2000: 15-16) ise şu şekilde belirtmektedir:

- Demokrasi ile ilgili kavram, ilke ve tutumların kazandırılmasında demokrasinin yaşam biçimi olarak tüm insan ilişkilerini yöneten değerler bütünü olduğu kabul edilmeli, programlar bu anlayışla hazırlanmalıdır.
- Konu ile ilgili davranışların geliştirilmesine ve olumlu davranışların pekiştirilmesine özen gösterilmelidir.
- Okul, demokratik ilkelerle işleyen bir kurum olmalı, öğrencilere her fırsatta uygun rol modelleri sunulmalıdır. Demokratik tutumun geliştirilmesinde öğretmenlerin oynayacağı rolün önemi vurgulanmalıdır.
- Demokratik yaşamın gerektirdiği kişilik özelliklerinin kazandırılmasına çok erken yaşlarda başlanmalıdır.

Demokratikleşmede gelişmiş ve toplumsallaşmış bir bilincin oluşabilmesi ve tüm topluma yaygınlaştırılabilmesi yalnızca eğitimle gerçekleşebileceğini vurgulayan Yılman (1995: 70) da bireylerdeki demokratik kişiliğin oluşturulmasında uygulanabilecekleri şu şekilde belirtmiştir:

1. Demokratik hayat için davranış, tutum ve anlayış örüntülerini geliştirmeye çalışır.
2. Demokrasi içinde bir hayata hazırlar.
3. Fertleri başarılı bir yaşama hazırlamak için konu alanlarını uygulamalı bir şekilde kullanır.
4. Öğrenmede, düşünme ve kalıcı davranış değişiklikleri yaratmayla ilgilenir.
5. Öğrenci için toplum hayatına geçerli yaşantılar sağlar.

6. Fertlerin çevreleriyle ilişkilerine yönelik deneysel etkileşim gerçekleştirir.
7. Grup fertlerinde bilinçli ve kendini denetleme alışkanlığı geliştirir.
8. İşbirliği içinde birlikte çalışmaya yönelik bir tutumu temel alır.
9. Öğrencilerin kendi gelişim ve öğrenmelerini yönlendirmelerine yarayacak çaba, yaratıcılık ve yetenek esastır.
10. Ferdi farklılık ve yeteneklere göre değişik yaşantılar sağlar.
11. Öğrenci, karar verme planlama, kendini disipline etme, değerlendirme ve faaliyette uyumlu olmaya özendirilir.
12. İlgi ve isteklere göre güdülenme vardır.
13. Gençler yetişkin kültürünün yanında kendi kültürlerini de meydana getirebilme çabasındadırlar.

Türk eğitim sistemi de demokrasi kültürüne sahip yurttaşlar yetiştirmek için “demokrasi eğitimi” kavramına temel ilkeler bölümünde yer vermiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 11. Maddesi “demokrasi eğitimi” ile ilgilidir. Adı geçen madde Milli Eğitimin 14 temel ilkesinden biridir ve şöyledir:

“Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez”.

Bu maddede belirtilenlerin öğrencilere önce ailede kazandırılmaya başlanmalıdır; sonrasında ise okulda devam edilmelidir. Çünkü Bir toplumda demokrasinin işlemesi için okul ve aile önemlidir. Bu iki kurumda öğretilen değerler birbirini desteklerse demokrasi kavramı benimsenerek, yaşam biçimi haline gelir. Yeşil’in (2002) de belirttiği gibi aile demokrasi eğitiminde çocukların davranış değiştirme sürecini

olmaları için probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımları; bu yaklaşımlara uygun düşen problem çözme, işbirlikli öğrenme, tartışma, örnek olay, gösteri, benzetim, öyküleme, drama ve rol yaptırma, diğer sanatsal etkinlikleri de içeren düşünmeye, ifade etmeye ve yaşamaya dönük strateji ve yöntemler kullanılmalıdır.

Demokratik eğitim ortamı ile yapılandırmacı yaklaşım arasında da bir ilişki vardır. Çünkü demokratik okullar, eğitimcilerin demokrasiyi hayata geçirecek olan düzenleme ve olanakları devreye sokmak için yaptıkları açık girişimlerin bir sonucudur. Bu düzenleme ve olanaklar iki koldan çalışmayı içermektedir. Biri, okuldaki yaşamın bunlara uygun olarak sürdürüldüğü demokratik yapı ve süreçleri yaratmak, diğeri ise genç insanlara demokratik deneyimler kazandıracak bir müfredat meydana getirmektedir (Apple ve Beane, 2007). Yapılandırmacı yaklaşım öğrenci merkezli eğitim ortamını temele alan, öğrenci katılımını ve demokratik bir sınıf atmosferini destekleyen, öğretmenlerin demokratik davranış geliştirmelerini amaç edinen bir yaklaşım olduğu için demokrasi eğitimine en uygun yaklaşımdır (Oğuz, 2011). Bu yaklaşım içinde çeşitli yöntemleri ve teknikleri içermektedir. Bunlardan biri, kavramlara yönelik algıları belirlemeye yarayan metafor kullanımınıdır.

2.2 METAFOR

İnsanın, kavram sistemi metaforlarla temellenmektedir. Çoğu kavram kısmen öteki kavrama göre anlaşılmalıdır. Metafor, daha az somut ve daha belirsiz kavramları, benzer yönlerinden yola çıkarak bir kavram veya nesneyi bilinen bir kavram veya nesnenin yerine koyarak ilişki kurma; bir başka deyişle daha somut kavramlara kavuşturma eğilimidir (Joyce ve Weil, Akt. Beşkardeş, 2007; Sezer, 2003).

Birçok araştırmacı metaforla ilgili farklı yorumlarda bulunmuştur. Modell (2009), metaforun sadece dilin bir özelliği olmadığını aynı zaman da bilişin temel yapılarından biri olduğunu vurgulamaktadır. Strenski'ye göre (1989) metaforların sonuçları vardır. Bu sonuçlar bizim tutumlarımızı şekillendirir, ayrıca davranışlarımızı da belirler. Çünkü metaforlar, iki şey arasında karşılaştırma yaparak benzerliklere dikkat çekmede, bir şeyi başka bir şeyin yerine koyarak açıklamada,

anlaşılması zor olan konularda veya daha anlaşılır ifade etmede ve soyut kavramların zihinde somutlaştırılmasında kullanılır (Döş, 2010; İbret ve Aydınöz, 2011; Saban, 2004).

Metaforik algılar, belirtilen özellikleri dışında bireylerin zihinlerini nasıl kullandıklarını da göstermektedir. Çünkü metaforik algılar bireyin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına olanak tanımaktadır (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Tanımlardan da anlaşıldığı üzere birçok alanda kullanılmakta olan metaforlar bir kavramın benzer özellikleri bakımından başka bir kavramla açıklanması şeklinde tanımlanabilir.

2.2.1 Eğitimde Metafor Kullanımı ve Metafor Kullanmanın Sınırlılıkları

Birçok alanda kullanılan metaforlar eğitim alanında da kullanılmaktadır. Ahkemoğlu'na (2011: 12) göre metafor öğretmen ve öğrencilerin kendi deneyim ve temsillerini oluşturma stilleri açığa çıkarmada, öğrencilerin anahtar kavram ve konularla ilgili farkındalıklarını arttırmada, öğrencilerin dil öğrenme faaliyetleri ve durumlarındaki deneyimlerini öğrenci metaforları aracılığıyla açığa çıkararak öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini geliştirmelerinde kullanılır.

Metaforik algıyla ilgili çalışmalar çok eskiye dayanmakla birlikte onun eğitim ve öğretime yansması ortaya çıkışından oldukça sonra olmuştur. Eğitim ve öğretimde metaforik algı; müfredat geliştirme ve planlamada, yaratıcı düşünmeyi geliştirme ve öğrenmeye teşvik etmede, sınıf yönetimi, eğitim yönetimi, danışmanlık ve okul gelişimi gibi alanlarda; farklı konular üzerinde bireylerin deneyimlerini ve yaratıcı düşüncelerini kullanarak kendilerini ifade etmelerinde, bireylerle ilgili veri toplamada ve biliş üstü becerilerini geliştirmede kullanılır (Balcı, 1999; Gibbs, 2008; Oğuz, 2005; Vadeboncoeur ve Torres, Akt. Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Ayrıca metaforlar öğrencilerin dikkatinin toplanmasına, karmaşık tanımları ve bilimsel kavramları kolay bir şekilde kavramalarına, anlama sürecini etkin bir şekilde yapılandırmaya, sezgisel ve duygusal gelişimi iyileştirmeye, bilgilerin kodlanmasında, önceki bilgilerin hatırlanmasında ve yeni anlamlandırmalar oluşturulmasına, yaratıcı ve keşfedici öğrenmenin gerçekleşmesine, problem çözme becerisinin gelişmesine destek sağlayabilirler (Açıkgöz, 2002; Arslan ve Bayrakçı,

2006). Bu yüzden öğrencilerin metafor üretme becerisini nasıl geliştirecekleriyle ilgili öğrencilere yol gösterilmelidir (Swartz ve Parks, 1994).

Sayılan bu olumlu yanlarının dışında metafor oluştururken dikkat etmek gerekir. Eğer metafor oluştururken dikkatli olunmaz ise eğitimde birtakım sıkıntılar yaşanabilir. Örneğin; oluşturulan metaforik algı konuyla ilişkisiz olur, öğrencilerin kapsamlı öğrenmeleri engellenmiş olur, yalnızca metaforla vurgulanan yön öğrenilir ve öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve yetenekleri dikkate alınmazsa amaçlanan hedefe ulaşılamamış olur gibi (Cates, Akt. Beşkardeş, 2007; Merdivan, 2007; Williams, 2000).

Son zamanlarda öğretmen adayları üzerinde metaforla ilgili yapılmış eğitim araştırmalarına çok fazla rastlanmaktadır. Bu çalışmalardan birkaçı şöyledir: Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforik algılar (Koçbeker ve Saban, 2006; Saban, 2004; Cerit, 2008), öğretmen adaylarının öğrenci kavramına yönelik metaforik algıları (Saban, 2009), öğretmen adaylarının coğrafya kavramına yönelik metaforik algıları (Öztürk, 2007), öğretmen adaylarının matematik öğretmeni kavramına yönelik metaforik algıları (Güler, Öçal ve Akgün, 2011). Metaforlarla öğretmenin eğitim anlayışının belirlenmesi, oluşturulacak eğitim öğretim uygulamalarının amacına uygun kullanmasına yardımcı olunması ve böylece süreçte meydana gelecek sıkıntıların yaşanmasının önlenmesi araştırmalarda metaforun kullanılmasının amaçlarından birkaçıdır.

2.3 YARATICI DRAMA

Son yıllarda yaratıcı dramanın eğitim programlarında bir yöntem olarak kullanılmasının artmasıyla eğitim araştırmalarında yaratıcı dramaya da çok fazla rastlanmaktadır.

Yaratıcı drama öncesi bilinmesi gereken kavramlardan biri dramadır. Dramayla ilgili birçok kaynakta değişik tanımlar yapılmaktadır. Nutku'ya (1983: 5) göre, sahnede oynamak üzere konuşmalar, hareketler ve karşıt oluşların çatışmasıyla gelişen ve sonuçlanan oyundur. Adıgüzel (2012) dramayı, eylem içeren, insanların birbirleriyle,

doğayla ya da başka nesnelere etkileşerek yaşadıklarını içeren etkinliklerdir şeklinde; Taylor (2000) dramayı temelinde estetik anlamı bulmak için insan, hayal ve sahne öğelerinin bir arada olması olarak; Heathcote (2003) yeni, bilinmeyen veya üstesinden gelinemeyen deneyimlerle insanların başa çıkma aracı olarak; Levent (2008) ise dramayı bir insanın başkalarıyla ve kendisiyle ilişkilerinin tümü olarak tanımlamıştır.

Bir disiplin, bir öğretim yöntemi ve bir sanat eğitimi alanı olan yaratıcı drama ise bir grupla, belli tekniklerden yararlanarak, geçmişte kazanılmış deneyimlerin yeniden düzenlenmesi yoluyla meydana getirilen canlandırmalar şeklinde tanımlanmaktadır (Adıgüzel,2012; Okvuran, 2000; San, 2001; Üstündağ, 1994). Yaratıcı dramanın en kapsamlı tanımların birini Üstündağ (2002: 95) yaratıcı drama kuramsal ve uygulamalı (atölye) çalışmalarıyla sürdürülen bir grup etkinliği, bireysel ve grupla geçirile gelen yaşantıların oluşturulduğu bir süreçler bütünü, kurallar içindeki sonsuz özgürlüklerle yeni yaşantılar oluşturma, dramatik öğelerin işe koşulmasıyla gerçekleştirilen eylem ve çatışmalar üzerinde kurgulanan rol oynamalardır şeklinde belirtmiştir.

Adıgüzel (2012: 66-79) yaratıcı dramanın belirgin özelliklerini;

1. Yaratıcı drama, bir grup etkinliğidir.
2. Yaratıcı drama katılımcıların tecrübelerine dayalıdır ve katılımcıları merkez alır.
3. Yaratıcı drama canlandırma odaklıdır. Bu odaklanma ise –miş gibi yapmaya, kurguya, spontaniteye (kendiliğindenliğe), daha çok doğaçlamaya ve rol oynamaya dayalıdır.
4. Yaratıcı drama çalışmaları “Şimdi ve Burada” olgusu ile gerçekleştirilir.
5. Yaratıcı drama sonuç değil, süreç odaklı bir çalışmadır.
6. Yaratıcı drama çalışmaları, yaratıcı drama alanını bilen, yaratıcı drama çalışmalarını planlayan, uygulayan ve değerlendiren bir eğitmenin/liderin veya dramayı bilen ve bir yöntem olarak kullanabilecek olan bir öğretmenin yönlendirmesiyle gerçekleştirilir.

7. Yaratıcı drama çalışmaları, bu çalışmalara katılmak isteyen ve alanın gerektirdiği kuralları yerine getiren herkesle yürütülür.
8. Yaratıcı drama disiplinler arası bir alandır, eğitim ve tiyatro, yaratıcı dramanın doğrudan yararlandığı iki önemli temel alanı oluşturur.
9. Yaratıcı drama tiyatrodan farklı bir anlama sahiptir. Yaratıcı drama tiyatro yapmak değildir, ancak tiyatrodan sürekli beslenen bir alandır.
10. Yaratıcı drama çalışmaları, alanın gerektirdiği özelliklere sahip belli bir mekanda ya da drama çalışmalarına uygun hale getirilmiş diğer mekanlarda yapılır.
11. Yaratıcı drama oyunların tüm genel özelliklerinden yararlanır.
12. Yaratıcı drama aynı zamanda bir mesleğin de adı olan “oyunculuk” yapmak değildir ve bu mesleğin gerektirdiği kadar oyunculuk becerisine sahip olma gibi bir önkoşulu yoktur.
13. Yaratıcı drama sadece ısınma ve iletişim-etkileşim oyunlarından oluşmaz, içinde mutlaka dramatik kurguya sahip canlandırma süreçleri olmalıdır.
14. Yaratıcı drama bir yapılandırmaya göre, birbirine sistematik bir biçimde bağlı olan belirli aşamalara göre yürütülür.
15. Yaratıcı drama, psikodrama gibi bir iyileştirme, tedavi amaçlı, katılımcının öznel yaşantısına odaklanan çalışmalar yapmak değildir. Bu tür çalışmaları doğrudan amaç olarak taşımaz
16. Yaratıcı dramanın bir yöntem (araç) ve bir ders (amaç) gibi farklı kullanım biçimi veya boyutları söz konusudur şeklinde belirtmiştir.

Yaratıcı dramanın tanımına ve belirgin özelliklerine bakıldığında pek çok alanda kullanılabilir olduğu gözlemlenmektedir. Bu kullanım alanlardan biri de eğitim alanıdır.

2.3.1 Eğitimde Yaratıcı Drama ve Yaratıcı Dramanın Genel Amaçları

Alanyazında farklı adlandırmalara karşılaşılsa da nitelik, amaç ve kapsam açısından yaratıcı drama, eğitimde drama, eğitsel drama ve eğitici drama kavramları ortak anlama gelmektedir (Adıgüzel, 2012: 64). Eğitim öğretimde yaratıcı drama araç ve

amaç olmak üzere iki biçimde kullanılır. Araç olarak kullanılmasından, herhangi bir konunun, olayın veya eğitim ünitesinin drama yöntemiyle işlenmesi; amaç olarak kullanılmasından ise, dramayla bireyin kişilik ve iletişim becerilerinin öğretilmesi anlaşılır (Öztürk, 2001).

Eğitimde dramanın kullanılmasının bireylerde olumlu yararları bulunmaktadır. Bu yararlar her duruma farklı yönlerden bakabilme becerisi kazanarak bireyde empati yeteneği gelişir; bilişsel, dil, motor ve sosyal açıdan gelişen birey kendini rahatça ifade etmeyi öğrenir, bireyin öğrenme isteği artar ve eğitim sürecinde aktif rol almaya başlar, yaratıcı olur, yaşamı çok yönlü olarak algılar, araştırma istek ve duygusu gelişir, işbirliği, dayanışma ve paylaşma duygusu gelişir şeklindedir (Adıgüzel, 2000; Gönen, 2010; Güney, 2009; Karakaya, 2007).

Eğitimde drama çalışmalarının amacını araştırmacılar farklı şekilde yorumlamış olsalar da, hepsinin ifade ettikleri amaçlar benzerlikler göstermektedir. Çünkü yaratıcı drama araştırmacılar tarafından kabul edilen ortak bileşenlere ve öğelere sahip farklı bir sanat alanıdır.

2.3.2 Yaratıcı Dramanın Temel Öğeleri

Kavramın tanımı göz önüne alındığında yaratıcı dramanın temel öğelerini drama lideri, grup, mekân, konu ve teknikler olarak belirleyebiliriz.

Drama lideri/ Öğretmeni/ Eğitimci: Eğitimde drama alanında, sürecin en önemli ögesi olan, süreci tasarlayan biçimlendiren, yöneten, drama lideri/öğretmendir. Liderin görevi gruptakilerin tanışmalarını ve birbirlerine kaynaşmalarını sağlayarak çalışmalarını uygulamak ve uygularken de gruptakilerin hissettiklerini göz ardı etmemektir. Drama lideri, drama çalışmalarının anahtarı niteliğindedir. Drama liderinin belirli kişilik özellikleri taşıması gereklidir. Lider sabırlı, düşüncelerinde tutarlı, hoşgörülü, güler yüzlü, anlayışlı, iletişime açık, istekli ve drama etiğine sahip olmalıdır. Ayrıca liderin uygulama sürecinde uygulayacağı konuyla ilgili bilgileri tam olmalıdır bu da grup üyelerinin kendilerine güven duymasını kolaylaştırır (Adıgüzel, 2012; Erdoğan, 2008; Güney: 2009; McCaslin, 2000).

Grup (Katılımcılar)-Yaşantılar: Yaratıcı drama yaşantılarında bir katılımcı herhangi bir konuyu tüm duyularını kullanarak öğrenir. Bu öğrenme mutlaka bir grup içi etkileşimiyle meydana gelmekte ve eğitimde bütün yaş grubuna uygulanmaktadır (Adıgüzel, 2012; Atan, 2007).

Mekân (Çalışma Ortamı): Drama çalışmalarının rahatça yapılabileceği açık-kapalı hemen her alanda yapılabilir. Mekanda katılımcılar rahat hareket edebilmelilerdir. Mekanda çalışmalar rahat yapılabilmesi, mekanın sıcaklığı ve aydınlatma koşulları çalışma yapılmasına uygun olmalıdır (Adıgüzel, 1993).

Konu-Düşünce: Yaratıcı drama çalışmalarında konu pek çok alandan olabilir. Ancak belirlenecek konu, grubun yapısına uygun olması gerekmektedir. Çünkü konunun grubun yapısı dikkate alınarak belirlenmesi, çalışmaların daha verimli ilerlemesini sağlayacaktır. Ayrıca grubun çalışmak istemediği ya da yaratıcı drama çalışmaları açısından çalışmaya hazır olmadığı bir konunun seçilmemesine özen gösterilmelidir (Adıgüzel, 2012).

Teknikler: Tiyatronun tekniklerinden yararlanılan yaratıcı drama etkinliklerinde en çok doğaçlama ve rol oynama teknikleri kullanılmaktadır. Yaratıcı drama da doğaçlama ve rol oynamanın yanında geriye dönüş, sıcak sandalye, bilinç koridoru, rol içinde yazma, rol kartları, öğretmenin role girmesi, bölünmüş ekran, donuk imgeler, zaman çizgisi, akışkan heykel, görüşmeler vb. farklı tekniklerde kullanılabilir (Adıgüzel, 2006).

Drama çalışmaları hazırlanırken lider, mekan, konu, katılımcılar ve teknikler önemli olduğu gibi; temel öğeler dikkate alınarak izlenmesi gereken bir süreç de bulunmaktadır. Bu süreç yaratıcı dramanın aşamalarını oluşturmaktadır.

2.3.3 Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Eğitimde drama uygulamaları belli aşamalarla yapılmaktadır. Bu aşamaların süreçleri liderin yapacağı çalışmaya göre değişebilir. Adıgüzel'e (2012) göre drama da aşamalar;

- Hazırlık- Isınma çalışmaları,
- Canlandırma

- Değerlendirme-Tartışma aşamalarıdır.

Isınma çalışmalarında grup uygulama sürecine bedenen ve psikolojik olarak hazırlanır, bu hazırlanma sürecinde yürüyüşlerden, çocuk oyunlarından, müzik eşliğinde yapılan ısınma hareketlerinden vb. yararlanılır (MEB, 2006).

Canlandırma bir konunun süreç içinde ortaya çıktığı, biçimlendirildiği ve oluşturulduğu; başlangıç noktası olan, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerin kullanıldığı çalışmaları içerir. Canlandırmalarda bireysel olabileceği gibi küçük ya da büyük gruplar yoluyla da olabilir (Adıgüzel, 2012). Bu çalışmalarda dikkat edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır; canlandırma öncesi belli bir süre verilmeli ve oyun aşamasında mümkün olduğunca bütün grubun gözlem ve empati yaparak rol oynamaları sağlanmalıdır (Karadağ ve Çalışkan, 2006).

Değerlendirme aşaması drama çalışmasında elde edilen sonuçların değerlendirildiği aşamadır. Öğrenilenlerin kazanıma dönüşüp dönüşmediği katılımcıların paylaştıkları duygu ve düşüncelerle bu aşamada belirlenebilir. Bu aşamada temayla ilgili "Neler yaşadınız?", "Neler hissettiniz?", "Nerelerde güçlük çektiniz?" gibi sorularla tartışmalar yapılarak ya da sadece sözlü olarak değil, gereksinimlere göre farklı değerlendirme araçlarından da faydalanılarak değerlendirme yapılabilir (Adıgüzel, 2010; Karadağ ve Çalışkan, 2006; Üstündağ, 1998).

2.4 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.4.1 Demokrasiyle İlgili Araştırmalar

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde yurt içinde, özellikle yurt dışında demokrasi ve demokrasi eğitimi ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Yükseköğretim Kurulu bünyesinde bulunan Ulusal Tez Arşivi incelendiğinde demokrasi ile ilgili 441 kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtların 90'ı doktora tezi ve 351'i yüksek lisans tezidir. Demokrasiyle ilgili ilk tez 1986 yılında yazılmıştır. 1993 yılında ise ilk doktora tezi yazılmıştır. Dört yüz kırk bir tez üzerinden yapılan araştırmada bu tezlerden 73 tanesi eğitim ve öğretim kategorisi altında

sınıflandırılmıştır (YÖK, 2014). Yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış bazı çalışmaların sonuçları şu şekildedir:

Miser (1991) çalışmasında, demokrasi eğitimini örgün eğitim ve halk eğitim olmak üzere iki başlık altında ele almıştır. Araştırmanın sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır. Demokrasi eğitimi ya da demokrasi için eğitim, yönetim biçimi olarak demokrasinin yaşamasına eğitim sisteminin bir katkısı olarak düşünülebilir. Ancak ülkemiz örgün sisteminde demokrasi eğitimi, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, sosyoloji gibi bazı dersler içinde yer alan konularla işlenmekte olup bağımsız bir ders olarak yer almamaktadır. Bu dersin, vatandaşlık bilgilerinin yanında insan ilişkilerini de konu edinen bağımsız bir ders olarak örgün eğitim programlarında yer almasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Gözütok (1995) çalışmasında, öğretmenler ile öğretmen adaylarının demokratik tutumları ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Çalışmanın sonucunda; Öğretmen adaylarının, görev yapan öğretmenlere göre daha demokratik tutum sergilediklerini; Cinsiyet, öğretmenlik deneyimi ve farklı sosyo-ekonomik ortamlarda çalışma değişkenleri öğretmenlerin demokratik tutumlarını etkilediğini; ilk öğretmen okulu mezunu olan öğretmenlerin demokratik tutum puanlarının en yüksek olduğunu; İlköğretimde görev yapan öğretmenlerinin, lisede görev yapan öğretmenlere göre daha demokratik tutum sergiledikleri tespit etmiştir.

Crick (1998) çalışmasında, demokrasinin soyut bir kavram olduğunu, bir bebeğe konuşma öğretir gibi sürekli tekrar edilerek öğretileceğini, demokrasiyi öğretirken kaynakların ve gücün adil veya adil olmayan şekilde nasıl paylaşılacağıyla ilgili aktiviteler düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin demokrasiyi konuşup tartışarak, seçim organize ederek, anlaşılabilir, hisli tartışmaların içinde, çözümlere doğru mücadele ederek öğreneceklerini belirtir. Okulda oluşturulan okul meclislerinin bu tür etkinliklere olanak sağlayacağına dikkat çekmiştir.

Yeşil (2001) çalışmasında, demokratik bir ortamda yapılan eğitimin, geleneksel ve bürokratik bir ortamda yapılan eğitime göre öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişimlerinde ve karakter oluşumlarında daha olumlu gelişmelere yol açtığı sonucuna varmıştır.

Güler (2003) çalışmasında, sınıfta öğretmen ve öğrencilerin demokratik değerleri benimseme ve bunları davranışa yansıtma düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, öğretmenlerin davranışlarında, öğrencilerin davranışlarında, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde ve öğrencilerin kendi aralarındaki ilişkilerde olmak üzere, sınıfta demokratik değerlerin benimsenmesini dört boyutta incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen ve öğrenciler sınıfta demokratik değerleri yüksek düzeyde benimsemektedirler. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında, incelenen dört boyutta öğretmenler açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Kıdemi daha fazla olan öğretmenler öğrencilerin sınıfta daha çok demokratik davranışlar sergilediklerini düşünmektedirler.

Güleç ve Özdemir (2004) çalışmalarında, okulöncesi eğitimin rolünü ortaya koymayı amaçlamışlardır. Örneklemini okulöncesi eğitimi almayan 100 çocuk ebeveyni ve okulöncesi eğitimi alan 100 çocuk ebeveyni oluşturmaktadır. Araştırmada, okulöncesi eğitimin çocukların demokratik tutum ve davranışlar geliştirmesinde etkisi olup olmadığı belirlenmek istenmiş ve veriler anket yoluyla toplanmıştır. Verilerin analizinde t-testi ve ki kare istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Araştırmada, okulöncesi eğitim alan ve almayan çocuklar arasında demokratik tutum ve davranış sergileme açısından fark olmadığı belirlenmiştir.

Kaldırım (2005) çalışmasında, Sosyal Bilgiler dersi müfredatı içerisinde yer alan demokrasi ile ilgili kavramları 8. sınıf öğrencilerinin nasıl algıladıkları ve bu kavramlarla ilgili mevcut algılamalarında nelerin etkili olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin demokrasi algılarını tespit etmek için 464 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğrencilerin demokrasi kavramı içerisindeki bazı konuları yanlış anlaşıldığı ve demokrasi algılarını en çok etkileyen faktörün ise anne baba eğitim düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Perliger ve Pedahzur (2006) çalışmalarında, lise öğrencileri arasındaki demokratik tutumlarda sınıf ortamı anlayışının oynadığı rolü belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin demokratik tutumlarında vatandaşlık eğitiminin etkili olduğu, demokratik tutumu kazanmada demokratik sınıf ortamının önemli bir etkiye sahip olduğu ve demokratik sınıf ortamının algılanması

sosyodemografik özellikler ile demokratik davranışlar arasındaki ilişkiyle kısmen ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Rossi (2006) çalışmasında, demokrasi için yapılması gereken aşamalardan söz etmiştir. Bu çalışmanın en önemli yararının, sınıfların atmosferinin dışarı taşınmasıdır. Çalışmanın sonucunda, öğretmenlerin derslerini sınıfla sınırlamaması gerektiği, öğrencilerin özgürce dünyada meydana gelen değişimleri de göre bilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Genç ve Kalafat (2007) çalışmalarında, öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile problem çözme becerilerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini 360 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri demokratik tutum ölçeği ve problem çözme envanteri kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin demokratik tutumlarının cinsiyet, öğrenim şekline göre farklılaştığı; öğrenim gördüğü sınıf, anabilim dalı ve anne- baba öğrenim durumuna göre ise farklılaşmadığı belirlenmiştir. Problem çözme becerilerine bakıldığında ise, sınıf, anabilim dalı, baba öğrenim durumuna göre farklılığın olduğu, cinsiyet öğrenim şekli, anne öğrenim durumuna göre ise farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ercoskun ve Nalçacı (2008) çalışmalarında, sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutum ve empati beceri puanları belli değişkenlere göre karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini Atatürk Üniversitesi'nde okuyan 99 kız ve 154 erkek öğrenci oluşturmuştur. Veriler Empatik Beceri Ölçeği, Demokratik Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutum ve empati beceri puanları ile cinsiyet, sınıf öğretmenliğini tercih etme sırası, kabul derecesi, yaşanan yer, ailede bulunan kardeş sayısı ve kaçınıcı kardeş oldukları değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmen adaylarının demokratik tutum puanları ile sınıf düzeyi ve öğretim şekli puanları arasında anlamlı bir fark olduğu; empatik beceri puanları ile sınıf düzeyi ve öğretim şekli değişkenleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının empati beceri puanları ile demokratik tutum puanları arasında da anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Kaya (2011) çalışmasında, ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin demokrasi konusundaki bazı kavramlara ilişkin görüşleri ve yanlışları tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla öğrencilerine görüşme formu uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrenciler, devlet, bağımsızlık, eşitlik, yasa, birey, katılım, yasama, yürütme ve yargı kavramları, katılımcılar tarafından tam olarak açıklanırken, katılımcılardan bazıları demokrasi, cumhuriyet, milli egemenlik, sivil toplum örgütü, kamuoyu, meşrutiyet ve laiklik kavramlarını açıklayamamıştır. Öğrencilerin bir kısmı ise kavram yanlışlığına sahiptir. Yanlışlığa düşülen bu kavramlar hoşgörü, egemenlik, yurttaşlık, cumhuriyet ve kamuoyudur. İki okul öğrencileri arasındaki demografik özellikler karşılaştırıldığında; şehirdeki öğrencilerin köydeki öğrencilere göre sosyo-kültürel düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna rağmen şehirdeki öğrenci grubunun daha fazla kavram yanlışlığına düştüğü belirlenmiştir.

Ural ve Sağlam (2011) çalışmalarında, ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutum düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini 910 ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada tek boyutlu ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutum düzeyleri kız öğrenciler lehine ve annesi okuma yazma bilmeyenlerin aleyhine anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dündar (2013) çalışmasında, öğretmen adaylarının sahip olduğu değerler ile demokratik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunu Kırıkkale Üniversitesi'nde okuyan 164 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmada Schwartz Değerler Listesi ve Demokratik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonunda öğretmen adaylarının sahip olduğu değerler ile demokratik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

2.4.2 Metaforlarla İlgili Araştırmalar

Literatürdeki metaforla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde yurt içinde, özellikle yurt dışında metafor ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Çünkü metafor; öğretmen ve öğrencilerin kendi deneyim ve temsillerini oluşturma stilleri açığa çıkarmada, öğrencilerin anahtar kavram ve konularla ilgili farkındalıklarını

arttırmada, öğrencilerin dil öğrenme faaliyetleri ve durumlarındaki deneyimlerini öğrenci metaforları aracılığıyla açığa çıkararak öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini geliştirmelerinde (Ahkemoğlu, 2011: 12) ve öğrenme sürecine ilişkin öğrenci düşüncelerini ortaya çıkarma, bilinmeyenleri açıklama ve somutlaştırma, kişisel ve yardımcı düşünceyi ifade etmede (Weaver, Akt. Ahkemoğlu, 2011: 12) kullanılır. Yükseköğretim Kurulu bünyesinde bulunan Ulusal Tez Arşivi incelendiğinde metafor ile ilgili 92 kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtların 19'u doktora tezi, 2'si sanatta yeterlilik tezi ve 79'u yüksek lisans tezidir. Demokrasiyle ilgili ilk tez 1995 yılında yazılmıştır. 1998 yılında ise ilk doktora tezi yazılmıştır. Doksan iki tez üzerinden yapılan araştırmada bu tezlerden 33 tanesi eğitim ve öğretim kategorisi altında sınıflandırılmıştır (YÖK, 2014). Yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış bazı çalışmaların sonuçları şu şekildedir:

Nelson (1992) çalışmasında, tarafından metaforun hatırlama üzerinde etkisini belirlemeye yönelik çalışmış. Yapılan çalışmada gruplara metafor görevi, cümle görevi ve hikâye görevi verilmiştir. Metafor görevinin verildiği grubun, geçmişlerini metaforla anlatarak yazılı bir metafor listesi; cümle görevi verilen grubun, geçmişlerini metafor kullanmadan anlatmaları istenmiş ve onların metaforun olmadığı yazılı bir liste oluşturmaları sağlanmıştır. Hikâye görevi verilen gruba başlangıçta bir hikâye okutulmuş ve ardından bu hikâyeye ilişkin soru sorulmuştur. Yapılan bu çalışmada metafor görevi verilen grubun hatırlama oranının hikâye ve cümle görevi verilen gruba göre daha fazla olduğu elde edilmiştir.

Mahlis ve Maxson (1998) çalışmalarında, öğretmen adaylarıyla kendi hayat, çocukluk ve öğretim metaforlarını incelemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin, öğretmeyi tarif ettikleri metaforları dört grupta toplandığını belirtmiştir: Bunlar öğretim rehberliktir, öğretim yetiştirmektir, öğretim teşvik etmektir ve öğretim anlatmaktır şeklindedir.

Gherardi (2000) çalışmasında, kurumsal öğrenmenin bilme ve bilgiyle ilgili kurumsal süreci oluşturan kaynak bir metafor olduğunu belirtmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada Gherardi yerleşmiş bilgiyi ifade etmede ve üretmede dilin rolünü araştırmayı ve zihinsel ve dilbilimsel materyaller yerine metaforların yorumunu daha

da önemli bir yere taşımayı amaçlamıştır. Metaforları anlamının her zaman yaratıcı bir iş olduğunu ifade etmektedir.

Bozlk (2002) çalışmasında, genel eğitim içerikli dersi alan 49 üniversite birinci sınıf öğrencisine kendilerini bir öğrenci olarak nasıl algıladıklarına dair metaforlar üretmelerini istemiştir. Ayrıca öğrencilerden bu metaforları dersin ilk günü, ara sınav zamanı, dersin son günü ve bir sonraki dönemin sekizinci haftası olmak üzere dört farklı zamanda oluşturmalarını istemiştir. Bu aşamalar sonucunda toplam 45 adet metafor elde edilmiş ve bu metaforlar hayvan metaforları, nesne metaforları insan metaforları ve eylem metaforları şeklinde dört kategori altında incelenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin çoğu kendini bilginin alıcısı olarak görmüştür. Böylece bilginin ilk kaynağı olan profesör ve en önemli görevi bilgiyi oluşturmaktan çok öğrenmek olan öğrencilerin bulunduğu geleneksel sınıfları ortaya koyan bir sonuç elde edilmiştir. Birçok öğrenci bilgiyi öğrendiği andan itibaren onu akılda tutma konusunda endişe yaşamaktadır. Ayrıca Bozlk, bu araştırmanın, metaforların öğrencilerin bir şeyi kavramasında yardımcı olabileceğini ve öğrencilerin düşüncelerini açığa çıkarmada etkili bir strateji olarak kullanılabileceğini ortaya koyduğunu belirtmiştir.

Saban (2004) çalışmasında, giriş düzeyindeki sınıf öğretmenlerinin “öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaya çalışmıştır. 151 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Araştırma verilerini “öğretmen... gibidir; çünkü ...” veya “öğretmen... benzer; çünkü ...” cümlesinin tamamlanmasıyla elde etmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmeni, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, öğrencileri şekillendirici ve biçimlendirici, öğrencileri tedavi edici olarak algıladıklarını tespit etmiştir.

Arslan ve Bayrakçı (2006) çalışmalarında, metaforların eğitimsel amaçlı kullanımlarını kuramsal olarak incelemişler ve eğitim öğretim alanında kullanıma ilişkin açıklamalar yapmışlardır. Sonuçta, sınıf içerisinde öğrencilerin özellikle zor kavram ve terimleri daha net bir şekilde anlamalarında, soyut kavramların zihinde somutlaştırılması ve görselleştirilmesinde metaforların son derece yararlı olduğunu, öğrenilen bilgilerin akılda daha uzun süre kalmasını ve daha kolay hatırlanmasını sağladığını, ayrıca öğrenmeye motivasyonu artırıcı etkisi olduğunu tespit etmiştir.

Bununla birlikte metaforların sınıf içerisindeki kullanımında değişik nedenlerden dolayı yanlış anlamalara veya yanlış yorumlara neden olabildiğini, bu nedenle metaforların sınıfta kullanımı konusunda sınıf içerisindeki uygulamalarda dikkatli olunması gerektiğini belirtmiştir.

Beşkardeş (2007) çalışmasında, üstün yetenekli öğrencilerin yabancı dil öğretiminde metafor tekniği uygulamasının öğrenci başarısına etkilerini incelemiştir. Sonuçta, metafor tekniğinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ortalaması, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ortalamasından daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Girmen (2007) çalışmasında, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metafor kullanma durumlarını incelemiştir. Sonuçta, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde, konuşma ve yazma sürecinde metaforlara yer verdiklerini; öğrencilerin konuşma ve yazma sürecinde en çok yapı metaforları kullandıklarını; deyim, atasözü, kişileştirme, benzetme, metonomi öğrencilerin kullandıkları diğer metafor türleri olduğunu, öğrencilerin konuşma sürecinde en az kullandıkları metafor türü atasözü olduğunu bulmuştur. Bunun yanında, 5. sınıf kız ve erkek öğrencilerinin metafor kullanma durumlarının farklılık gösterdiğini, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre, konuşma ve yazma sürecinde daha çok metafor kullandıklarını; öğrencilerin okuma yaşantı ve durumları, onların metafor kullanım durumlarını etkilediğini belirtmiştir. Okul dışı zamanlarını dil becerileri açısından daha zengin uyarıcılarla geçiren öğrencilerin, diğer öğrencilere göre daha çok metafor kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca okulların oldukça disiplinli otoriter ve kaotik bir atmosfere sahip olduğunu bulmuştur.

Töremen ve Döş (2009) çalışmalarında metaforlar aracılığıyla ilköğretim okulu öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmayı hedeflemişlerdir. Müfettişlik kavramına ilişkin bu çalışmada yüz yirmi üç metafor üretilmiştir ve üretilen metaforların çoğunluğu olumsuz olarak nitelendirilen benzetmelerden oluşmuştur. Bu benzetmelerin yetmiş altı tanesi olumsuz, yirmi tanesi hem olumlu hem olumsuz yönleri olan benzetmeler, sekiz tanesi ise müfettişlere gerek olmadığı şeklindeki benzetmelerdir. Sadece on iki tanesi olumlu düzeyde anlam yüklenen benzetmeler olarak tespit edilmiştir.

Sadık ve Sarı (2012) çalışmalarında, öğrencilerin demokrasi algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlamışlardır. Demokrasi Metaforları Anketi 332 öğrenciye uygulanmış ve uygulama sonucunda 75 metafor geliştirildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin demokrasiyi çoğunlukla eşitlik, özgürlük ve adalet kavramlarıyla eş anlamlı bir yönetim biçimi olarak algıladıkları ve ayrıca öğrencilerin demokrasiyle ilgili görüşlerini en çok etkilediğini belirttikleri faktörlerin aile, öğretmenler ve okul yöneticileri iken; görüşleri üzerinde en az etkili olduğunu belirttikleri faktörler ise televizyon dizileri, okuldaki ders dışı etkinlikler ve büyük anne, büyük baba ve diğer yakınları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bektaş ve Karadağ (2013) çalışmalarında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yardımlaşma değerine ilişkin sahip oldukları metaforları belirlemeyi amaçlamışlardır. Yapılan bu çalışmada iki yüz sekiz öğrenci tarafında seksen dört metafor geliştirilmiştir. Bu metaforlar yedi kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu çalışmayla öğrencilerin en çok yardımlaşmayı nesne olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Yüksel, Bağcı ve Vatansever (2013) çalışmalarında, ilköğretim son sınıf öğrencilerinin ilköğretim programlarında yer alan demokratik değerleri günlük yaşamlarında gösterme düzeylerinin incelenmesi amaçlamışlardır. Verilerin dört boyutlu Demokratik Değerler Ölçeği ile 700 öğrenciden toplanmıştır. Verilerin sonuçları göz önüne alındığında cinsiyetin öğrencilerin demokratik davranışları gösterme düzeylerinde farklılık gösteren değişkenlerden olduğu ve kız öğrencilerin hoşgörülü olma değerinin ise erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bektaş, Okur ve Karadağ (2014) çalışmalarında, 4. ve 8. sınıf öğrencilerinin kitap kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforları incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya katılan öğrenci sayıları arasında çok fark olmadığı halde 4. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre daha çok metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Kitap kavramına yönelik geliştirilen metaforlar incelendiğinde 185 metafordan 21'inin her iki sınıf düzeyindeki öğrenciler tarafından benzer ifade edildiği belirlenmiştir.

Güder ve Yıldırım (2014) çalışmalarında, geleceğin öğretmenleri olacak okulöncesi öğretmen adaylarının demokrasi kavramını nasıl algıladıklarını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini 166 öğrenci oluşturmuş, veri toplamak

için açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının demokrasi kavramına ilişkin metaforları dokuz farklı kategoride toplanmıştır. Geliştirilen metaforlar en fazla eşitlik- adalet kategorisindedir. En sık tekrarlanan metafor ise terazi metaforudur. Araştırmadan elde edilen veriler sonucunda öğretmen adaylarının demokrasi kavramını tüm boyutlarıyla ele almadıkları ve en fazla yönetim boyutunda yoğunlaştıkları belirlenmiş. Ayrıca siyaset, ülke yönetimi gibi kavramlarla ilişkili metaforlar üretilirken, eğitim süreçleriyle ilgili metafora rastlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.4.3 Dramayla İlgili Araştırmalar

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde yurt içinde ve yurt dışında, drama ve drama eğitimi ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Yükseköğretim Kurulu bünyesinde bulunan Ulusal Tez Arşivi incelendiğinde drama ile ilgili 484 kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtların 86'sı doktora tezi ve 398'i yüksek lisans tezidir. Dramayla ilgili ilk tez 1986 yılında yazılmıştır. 1988 yılında ise ilk doktora tezi yazılmıştır. Dört yüz seksen dört tez üzerinden yapılan araştırmada bu tezlerden 257 tanesi eğitim ve öğretim kategorisi altında sınıflandırılmıştır (YÖK, 2014). Yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış bazı çalışmaların sonuçları şu şekildedir:

Ömeroğlu (1990) çalışmasında, yaratıcı drama eğitiminin anaokulu öğrencilerinin sözel yaratıcılıklarının geliştirilmesindeki etkisini ele almıştır. 5-6 yaşlarındaki 80 çocuk üzerinde yapılan araştırmada, yaratıcı düşünce geliştirme testleri kullanmış ve elde edilen sonuçlarda drama eğitimi alan çocukların kontrol grubuna oranla daha başarılı olduğu görülmüştür.

Robbie (1997) çalışmasında, dramanın yabancı dil eğitim programlarının bir parçası olarak kullanılmasının yararlarını araştırmıştır. Bu araştırmada toplanan verilerin çözümü sonrasında dramanın yazma sürecinde, öğrencileri etkin olmaya yönlendirmesi ile yazılı anlatım becerilerinin güç kazandığı, onlara verilen metinlerle diğer metinler arasında kolayca bağ kurabildikleri ve bu becerileri özgün bir metin yaratmada kolaylıkla kullanabildikleri görülmüştür.

Yassa (1997) çalışmasında, yaratıcı dramanın orta okul öğrencilerinin sosyal gelişimlerine etkisini araştırmıştır. Araştırmasında, gözlem ve görüşme yoluyla topladığı verileri bireysel ve gruba ilişkin sonuçlar başlığı altında sınıflamış ve bu

başlıklara uygun olarak çözümlenmiştir. Buna göre, yaratıcı dramanın bireye olan katkıları kendine güven duyma, hakkını arayan birey olma, kendi duygularını kontrol etme ile tanımlanırken, gruba olan katkıları farklı düşünceleri görme, başkalarının nasıl hissettiğini anlama olarak tanımlanmış ve bunların dışında demokratik, esnek, hoşgörülü olma, eleştirel düşünme, kendini ifade etme, duygularını etkili biçimde açıklama davranışlarını da diğer başlığı altında belirtmiştir.

Üstündağ (1988) çalışmasında, bir ünitenin öğretiminde dramatizasyon ağırlıklı yöntem ile geleneksel yöntemin öğrencilerin başarısı üzerindeki etkililiğini araştırmıştır. Çalışma sonucunda ünitenin öğretiminde, dramatizasyon ağırlıklı yöntemin, geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu saptanmıştır.

Üstündağ (1997) çalışmasında, 8. sınıf öğrencilerinin erişilerine ve derse yönelik tutumlarına etkilerini araştırmıştır. Çalışma sonucunda gruplar arasındaki eriş puanları ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunduğundan, yaratıcı dramayla öğretim daha etkili olmuştur.

Vural (1999) çalışmasında, ilköğretim resim-iş derslerinde dramatizasyon kullanılan ders modeli ile anlatmaya dayalı ders modelinin öğrencilerin başarılarına ve psiko-motor becerilerindeki gelişmelerine etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucuna göre, Resim-İş derslerini drama yöntemiyle işleyen deney grubunun resim başarıları ve psiko-motor becerilerindeki gelişmelerinde anlatıma dayalı model ile ders işlenmiş kontrol grubuna göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Arieli (2007) çalışmasında, fen dersinde drama yönteminin kullanılmasının başarıya etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Amerika’da ilköğretim 6. sınıflardan seçilmiş deney grubu öğrencilerine yaratıcı drama yöntemiyle, yine aynı sınıflardan seçilmiş kontrol grubuna ise programın ön gördüğü yöntemlerle fen dersinde karışımlar ve çözümler konularını işlemiştir. Uygulama sonucunda deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden Fen testlerinde daha başarılı sonuçlar elde ettikleri saptanmıştır. Aynı zamanda yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş yöntemin öğrencilerin sosyal davranışlarına ve sınıf etkileşimlerine olumlu katkılar getirdiği ortaya konulmuştur.

Aykaç (2007) çalışmasında, 5. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinin “Müze Kültürü” öğrenme alanına bağlı “Tarihte Yaşam Kültürü” temasının öğretiminde yaratıcı

drama yöntemi kullanılarak öğrenci memnuniyeti değerlendirmiştir. Çalışma sınıfta 5 saat, Etnografya ve Gordion müzelerinde 11 saat olmak üzere toplam 16 saat yürütülmüştür. Çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla “öğrenci değerlendirme formu” , “yazılan mektuplar” ve “etkinlik değerlendirme formu” kullanılmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen bulgulara göre yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin memnuniyeti üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sonucu elde edilmiştir.

Aykaç (2008) çalışmasında, İlköğretim 4. sınıfa giden toplam 64 öğrenciyle öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modelini kullanmıştır. Uygulama sonuçlarına göre yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubuyla kontrol grubu arasında sontest toplam puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Göncüoğlu (2010) çalışmasında, ilköğretim 6. sınıf demokrasinin serüveni ünitesinin öğretiminde, işbirlikli öğrenme ve drama yöntemlerinin öğrenci tutum ve başarısına etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada deney grubuna işbirlikli öğrenme ve drama yönteminin yeniden uyarlanmış birleştirme tekniği, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem olan düz anlatım yöntemi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, çalışma son test puanları açısından değerlendirildiğine deney grubundaki öğrenciler kontrol grubundaki öğrencilere göre daha başarılı olmuşlardır.

Aykaç (2011) çalışmasında, Türkçe öğretiminde, çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin anlatma becerilerine etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerini deney grubunda uygulanan çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, diğer etkinliklere göre anlamlı derecede arttırdığı görülmüştür.

Tanrıverdi (2012) çalışmasında, yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, deney grubunda uygulanan çevre eğitimi konularıyla kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, kontrol grubunda uygulanan

öğretmen kılavuz kitaplarına dayalı etkinliklere göre, öğrencilerin çevreye ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerini anlamlı derecede arttırdığı görülmüştür.

Aydeniz (2012) çalışmasında, yaratıcı drama yönteminin üniversite Fransızca hazırlık sınıflarında okuyan öğretmen adaylarının Fransızca akademik başarılarına ve Fransızca konuşmaya yönelik tutumlarına etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma ile ilgili uygulama üç hafta boyunca gerçekleştirilmiş ve araştırmanın verileri, başarı testi, tutum ölçeği ve deney grubuna ders sonunda yazdırılan günlüklerden elde edilmiştir. Fransızca öğrenme başarısında yaratıcı drama yönteminin olumlu yönde etkisi olduğu görülmüştür.

Koç (2013) çalışmasında, öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama düzeylerini ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin “Dramayı Planlama Yeterliği”, “Dramayı Gerçekleştirme Yeterliği” ve “Dramayı Değerlendirme Yeterliği” boyutlarında kendilerini çoğu zaman yeterli gördükleri görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, uygulama aşaması, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden oluşan “karma yöntem” kullanılmıştır.

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma problemlerini ve alt problemlerini daha iyi açıklamak amacıyla çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntemle ilgili farklı tanımlar yapılsa da nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2007; Jick, 1979; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Creswell'e (2008) göre nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılması, bu yöntemlerin ayrı kullanılmasından daha iyi sonuçlar ortaya çıkarır. Araştırmanın nitel boyutunda metaforik algı belirlemeye yönelik anket kullanılmıştır, bu anket ile öğretmen adaylarının demokrasi kavramına yönelik algıları belirlenmiştir. Belirlenen metaforik algılardan yararlanarak drama planları hazırlanmıştır. Drama planlarının öğretmen adaylarının demokrasi tutumlarına etkisini incelemek için araştırmanın nicel boyutu olan demokratik tutum ölçeği uygulanmış, tek grup ön test- son test deseninden yararlanılmıştır. Bu desende deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir. Deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde öntest, sonrasında sontest olarak aynı denekler ve aynı ölçme

araçları kullanılarak test edilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008: 198).

3.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma 2013-2014 Eğitim- Öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğretim gören öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini drama dersini bahar döneminde Mustafa BEKTAŞ'tan almakta olan 30 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının 7'si erkek, 23'ü kızdır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada hem nicel hem de nitel veri toplanmıştır. Aşağıda kullanılacak nitel ve nicel veri toplama araçları tanıtılmıştır.

3.3.1 Nitel Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adaylarının metaforlarını belirlemek üzere anket formu kullanılmıştır. Anket formunda katılımcıların cinsiyetini belirlemeye yönelik bir soru, metaforu belirtmeleri için “Demokrasi ...gibidir.” ifadesi ve bu metaforun konusu ile kaynağını belirtebilecekleri gerekçeyi sorgulayan “Çünkü...” ifadesi olmak üzere toplam iki soru vardır. Anket formunun görünüş ve kapsam geçerliği için ikisi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda, biri de Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde görev yapan, üç alan uzmanından görüş alınarak forma son hali verilmiştir.

3.3.2 Nicel Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğretmen adaylarının demokratik tutumlarını belirlemek üzere Gözütok (1995) tarafından geliştirilen, Demokratik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Demokratik tutum ölçeğinin orijinali, “Published for the Attitude Research Laboratory” tarafından geliştirilmiş ve birçok ülkede “Teacher Opinionaire On Democracy” ismi ile uygulanmıştır.

Ölçeğin bu araştırmada kullanılabilmesi izni için, ölçeğin dil eşdeğerliği çalışmasını yapan araştırmacı ile elektronik posta yoluyla yazışılarak gerekli izin ve ölçeğin kullanma kılavuzu ile yanıt anahtarı temin edilmiştir.

3.4 UYGULAMA

Araştırmanın ilk aşamasında öğretmen adaylarından demokrasi kavramına yönelik metaforik algılarını belirlemek için anket formu doldurmaları istenmiştir. Dolurulan metaforlar incelenmiş ve öğretmen adaylarının demokrasi kavramına yönelik metaforik algıları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar göz önüne alınıp, demokrasi kavramına yönelik eksiklikler belirlenmiştir. Verilerin yardımıyla demokrasinin temel değerlerini ve demokrasi eğitimini içeren drama planları hazırlanmıştır. Çalışma sürecinde drama dersleri drama salonunda yapılmıştır. Araştırmanın ilk aşaması olarak ilk hafta gruba araştırmacı tarafından ön test uygulanmıştır. Uygulama süresince drama planları gruba uygulanarak drama dersi işlenmiştir. Çalışma esnasında her hafta yapılan etkinliklerde fotoğraflar (*Ek 1-9*) çekilmiştir. Çalışmanın son haftasında gruba son test uygulanmıştır.

Hazırlanan drama planlarının uygulama tarihleri ve uygulanan etkinlikler şu şekildedir:

UYGULAMA	TARİH
1. Demokrasi ve Özgürlük	1 NİSAN 2014
2. Milli Egemenlik ve Çoğulculuk	8 NİSAN 2014
3. Temel Hak ve Hürriyetler	15 NİSAN 2014
4. Seçme ve Seçilme Hakkı	22 NİSAN 2014
5. Demokratik Okul	29 NİSAN 2014
6. Demokratik Okul İçi	6 MAYIS 2014
7. Demokratik Sınıf İçin Çocuk Hakları	13 MAYIS 2014
8. Demokratik Sınıf	20 MAYIS 2014
9. Değerlendirme Oturumu	27 MAYIS 2014

BİRİNCİ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Demokrasi ve Özgürlük

KAZANIMLAR:

- Demokrasi ve özgürlük temalı heykeller oluşturur
- Demokrasi ve özgürlük tanımı yapar.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama

TEKNİKLER: Eş Zamanlı Doğaçlama, Heykel Oluşturma

ARAÇ – GEREÇLER: Kâğıt, kalem, karton.

MEKÂN: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu

GRUP: Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları

SÜRE: 50'+50'+50'

Isınma – Hazırlık

1. Etkinlik: Lider, katılımcılardan çember olmalarını ve kısaca kendilerini tanıtmalarını ister.

2. Etkinlik: Katılımcılara çemberde kalmaya devam etmeleri söylenir. Her katılımcının kendi ismini söyleyerek, bir diğer katılımcıya koşması ve grubun sırayla aynı şeyi tekrarlaması ve oyuna bir süre (herkes tamamlayana kadar) devam edilmesi istenir.

3.Etkinlik: Liderin yönergesiyle aynı oyun katılımcıların birbirlerinin isimlerini söylemesiyle tekrarlanır.

4.Etkinlik: Lider, çemberdeki katılımcılara farklı bir yönerge vererek katılımcıların, oyuna yanındaki arkadaşlarının adlarını söyleyerek devam etmelerini bu sırada ellerini çırpmalarını söyler. Oyun sırasında ellerini iki kere çırpıp katılımcı ise oyunda geri dönüşü gerçekleştirir. Yani diğer yanındaki arkadaşının adını söyleyerek, oyun bir ileri bir geri ya da düz oynanarak herkesin adlarının tekrarlanmasıyla biter.

5.Etkinlik: Çemberdeki çalışma 2 tane topun devreye sokulmasıyla devam eder. Lider, elindeki bir topu kendi adını söyleyerek yanındakine verir. O da aynı şekilde yanındakine verir ve top böylece tüm katılımcıların adlarını söyleyerek birbirine vermesiyle devam eder.

- Oyunun 2. Aşaması topun tek yönde değil her yönde de hareket ettirilebilmesidir. Ancak, bu yapılırken katılımcılar en fazla iki kere bunu tekrarlayabilir. İkinci top başka bir kişiye verilir.

- Oyunun 3. Aşamasında top sayıları artırılarak oyuna devam edilir.

6. Etkinlik: Katılımcılardan müzik eşliğinde yürümeleri istenir. Daha sonra ikili eş olmaları istenir. Her gruba bir gazete parçası verilir. Oyunun amacı müzik durduğu zaman eşlerin gazetenin üzerinde yer almasıdır. Süreçte gazete belli aralıklarla katlanır. Oyun son grup kalana kadar devam ettirilir.

7. Etkinlik: Katılımcılardan çember olmaları istenir. Çemberdeki gruba eşit katılımcı sayısında iki grup oluşturmaları istenir. Ortaya bir halat koyulur. Halat çekme oyunu başlatılır. Herkes rastgele halatın kendi tarafındaki kısmından tutar ve çekmeye çalışır. Oyun sonunda oyuna yeni bir kural eklenir. Kendiniz aranızda güç dengesi oluşturmak için sıralanabilirsiniz. Oyun sonuçlanınca oyuna yeni kural eklenir. Kaybeden taraf gruplarından istediği iki kişiyi karşı tarafın iki oyuncusu ile değiştirebilir. Oyun oynanır.

Ara Değerlendirme

Lider, tüm katılımcıları yaptığımız tüm bu çalışmalarla ilgili kısa bir değerlendirme için çemberde toplar. Katılımcılara neler hissettiklerini sorar. Ayrıca bu oyunların hangi amaçla oynandığı sorulur. 6. ve 7. oyunların eşitlik konusunda olduğu vurgulanır. Eşitlik üzerine konuşulur. Kısa bir ara verilir.

8. Etkinlik: Katılımcılar, alanda müzik eşliğinde yürür. Lider bu gevşeme turundan sonra kendilerinden ilk karşılaştıkları kişi ile eş olmaları istenir. Eşler A-B olarak ayrılırlar. A'lar dışarı çıkarılır, B'lerden "DEMOKRASİ" konulu bir heykel oluşturmaları istenir. B'lerin oluşturdukları bu heykellerin ortasına bir kutu ve kağıtlar koyulur. Daha sonra A'lar içeri alınır. Tüm A'lar oluşan heykelleri bir müzedeymiş gibi gezerler. Önlerindeki bu kâğıtlara bu heykelle ilgili kendilerinde oluşan çağrışımı yazarlar ve kâğıtları katlarlar. Sonradan gezen kişi bu yorumu görmemelidir. Gezi tamamlandıktan sonra kâğıtlar toplanır.

9. Etkinlik: A'lardan grup arkadaşının karşısında heykelin kendilerine hissettirdiklerinden yola çıkarak bir heykel oluşturması istenir. Daha sonra lider A'ların omzuna dokunur, omzuna dokunulan kişi heykel olmayı bırakıp kendine heykelin ne hissettirdiğini anlatır. Daha sonra karşısındaki B ne anlatmak istediğini anlatır. Bu çalışma bütün A'lar ve B'ler konuşana kadar sürdürülür.

10. Etkinlik: Şimdi eşler yer değişir. B'ler dışarı çıkarılır, A'lardan "ÖZGÜRLÜK" konulu bir heykel oluşturmaları istenir. Aşamalar diğer etkinliklerdeki gibi ilerler.

11. Etkinlik: Katılımcılardan eşit sayıda 4-5 grup oluşturmaları istenir. Her gruba kağıt ve kalem dağıtılır. Kağıtlar açılır demokrasi ve özgürlük ile ilgili yazılanlar okunur. Gruplardan istedikleri kelimeleri kullanarak "Demokrasi ve Özgürlük"

tanımları yapmaları istenir. Daha sonra lider tarafından Demokrasi ve Özgürlük hakkında bilgi verilir. Kısa bir ara verilir.

12. Etkinlik: Katılımcılar, alanda müzik eşliğinde yürür. Lider bu gevşeme turundan sonra kendilerinden ilk karşılaştıkları kişi ile eş olmaları istenir. Eşler A-B olarak ayrılırlar. A'lar “Ben özgürüm. Çünkü bu ülkede demokrasi var.” B'ler “Beni bu ülkede demokrasi olduğuna ikna edebilir misin?” Bu konu üzerine aynı anda ikili doğaçlamalar başlatılır. Lider bir süre sonra ellerini çırpar ve gruplar donar. Lider hangi grup başlamak istiyor diye sorar ve ilk başlamak isteyen grup doğaçlamalarına başlar. Bütün gruplar dinlenene kadar etkinlik sürer.

Değerlendirme

13. Etkinlik: Lider katılımcılardan yine bir çember oluşturmalarını ister. Katılımcılara bugün yapılan etkinliklerin hissettirdiklerini beden diliyle tarif edilmesini ister. Katılımcılardan biri ortaya gelir. Etkinlikleri kendine göre oluşturduğu beden diliyle aktarmaya çalışır. Başka bir katılımcıda onun anlatmaya çalıştıklarını sözlü olarak ifade eder.

14. Etkinlik: Lider katılımcılara “Bugün yaşadıklarınızdan ve yaptıklarınızdan yola çıkarak daha önce yaratıcı drama oturumuna katılmamış birine bugün yaptıklarınızı, buraya gelmeden önce düşündüklerinizi ve bu oturumu gerçekleştirdikten sonra oluşan düşüncelerinizi ve duygularınızı içeren bir mektup yazın” yönergesi verilir. Katılımcıların yazdıkları mektuplar toplanarak ders tamamlanır.

İKİNCİ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Milli Egemenlik ve Çoğulculuk

KAZANIMLAR:

- Milli Egemenlik ve Çoğulculuk kavramlarının demokrasiyle ilişkili olduğunu kavrar.
- Yaratıcı imgelemine kullanır ve karakter oluşturmayı, canlandırmayı, sergilemeyi öğrenir.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama

TEKNİKLER: Fotoğraf Karesi, Donuk İmge, Yaratıcı Drama ile Uyarlanmış İstasyon Tekniği

ARAÇ – GEREÇLER: Kâğıt, kalem, karton.

MEKÂN: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu

GRUP: Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları

SÜRE: 50'+50'+50'

Isınma – Hazırlık

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

1. Etkinlik: Çemberdeki katılımcılar iki gruba ayrılır. Bu iki grubunda arka arkaya sıra olmaları istenir. Ancak grupların önündeki kişiler yüzyüze bakma zorundadır. Her gruptan gönüllü bir kişi istenir. Bu iki kişi ortaya geçerek ellerinde bulunan örtüyü tutarlar. Oyunun amacı örtü indiğinde en hızlı karşıdaki kişinin adını söylemektir. İlk kim söylese adı söylenen kişiyi kendi grubuna dahil edebilir. Oyun boyunca grup kendi arasında yer değiştirebilir, ancak bütün katılımcılar eşit şekilde oyunda rol alacaktır.

2. Etkinlik: Lider katılımcılardan bir minder almalarını ve üstüne çıkmalarını ister. Bir kişi ebe seçilir. Onun minderi boş bırakılır. Ebe o mindere çıkarsa oyunu kazanmış olur, diğerleri minderi doldurarak ebeyi engellemeye çalışır.

3. Etkinlik: Katılımcılar çember olur. İki gönüllü istenir. Gönüllülerden biri çemberin içerisinde diğeri çemberin dışında bulunacaktır. Bir şirkette çalışıyorsun, şirket önemli bir konuda karar vermek üzere ancak senin fikrini sormuyorlar. Çünkü sen bu şirkete, başka bir şirketten geldin. Bu nedenle bu şirkette karar hakkına sahip olmadığın düşünülüyor. Çevrende çalışanları aşırp müdürüne fikrini söylemeye karar veriyorsun. Çemberdekiler çevrende çalışanlar ve buna izin vermiyorlar.

- Ara Değerlendirme -

4. Etkinlik: Karşılıklı iki duvara karton asılır. Kartonun birinin üstüne “Milli Egemenlik” diğerinin üstüne ise “Çoğulculuk” yazılır. Katılımcılara bu kelimeler

size ne çağrıştırıyor diye sorulur. Ancak sorunun cevabı sözlü olarak alınmaz. Ve katılımcılara iki parça kağıt verilir. Yazdıklarını uygun kartona yapıştırmaları istenir. Yazım işlemleri bittikten sonra hep beraber neler yazıldığı okunur. Daha sonra lider tarafından “Milli Egemenlik ve Çoğulculuk” hakkında kısa bir bilgi verilir.

5. Etkinlik: Grup yerde çember biçimde oturur ve belirlenen tema hakkında önce bilgilerini daha sonrada kendi fikirlerini tartışır ve paylaşır. Drama lideri sohbet sırasında sarf edilen en az 5 ifadeyi anahtar terim olarak not alır. Örn: "halkların özgürlüğü, seçim, azınlık, sorumluluk vs..gibi". sohbet bitiminde grup dörde ayrılır. Liderin aldığı bu terimler gruba açıklanır; sohbet sırasında alınan bu terimler kullanarak her gruptan bir hikaye yazmasını ister. Ancak hikaye sonlandırılmayacak çatışma anında bırakılacaktır.

6. Etkinlik: Gruplar tarafından oluşturulan bu hikayeler farklı gruplara dağıtılır. Hikayeyi fotoğraf karesi tekniğini kullanarak anlatmaları ve tamamlamaları istenir. Gruplar canlandırmalarını bitirdikten sonra değerlendirme yapılır, canlandırma sırasında ne hissettikleri sorulup paylaşılır.

Değerlendirme

7 Etkinlik: Grup ikiye ayrılır. Lider kulaktan kulağa oyununu oynayacaklarını söyler. Grubun başında oturan iki kişiyi dışarı alır ve cümleyi söyler. İçeri giren kişi cümlesini arkadaşının kulağına fısıldayarak söyler. En son kişi söyleneni sesli bir şekilde belirtir.

Oyun bittikten sonra aynı oyun bu sefer son kişinin dışarı çıkarılmasıyla tekrarlanır.

*Azınlık olan insanlar o kadar umutsuzdular ki, sorunlarını çözemeyeceklerini düşündükleri bir haldeydiler tek çarenin mecliste koltuk edinmek olduğuna karar verdiler.

8. Etkinlik: Öyle bir yerde yaşıyorsunuz ki çevrenizdeki herkes birbirini ezerek kendini kanıtlamaya çalışıyor. Liderin yönergesiyle katılımcılardan biri yönergeye göre bir form alır. Diğer katılımcılar da yavaş yavaş bu forma eklenerek (hissettikleri gibi) edindikleri kazanımlara yönelik bir donuk imge oluştururlar. Katılımcılar, fotoğraftan tek tek çıkararak oluşan fotoğrafı gözlemlemeleri ve anlatmaları istenir.

9. Etkinlik: Daha önce oluşturulmuş kartonlar incelenir ve hangi bilgiler kartonda kalmalı, hangi bilgiler kartondan çıkarılmalı diye fikir alışverişi yapılır. Katılımcılardan “Milli Egemenlik ve Çoğulculuk”la ilgili ne öğrendiği hakkında tanım yapması istenir.

ÜÇÜNCÜ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Temel Hak ve Hürriyetler

KAZANIMLAR:

- Grup içi etkileşimin önemini ve güvenin etkileşimdeki önemini anlar.
- İnsan haklarının herkes için olduğunu kavrar.
- Demokratik hak arama yollarını kullanarak sahip olduğu hakları korumayı geliştirir.
- Hak ve özgürlüklerinde oluşan sorunlara karşın demokratik çözüm önerileri geliştirir.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama

TEKNİKLER: Doğaçlama, Eş Zamanlı Doğaçlama, Bilinç Koridoru

ARAÇ – GEREÇLER: Kâğıt, kalem, karton.

MEKÂN: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu

GRUP: Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları

SÜRE: 50’+50’+50’

Isınma – Hazırlık

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

1.Etkinlik: Gruptan bir kişi ebe olur. Katılımcılar ebeden kaçır. Çünkü ebenin dokunacağı kişi olduğu yerde donar. (Donduğu sıra kollarını çember şeklinde tutar.) Donan kişinin tekrar canlana bilmesi için diğer arkadaşlarında bir kişinin kollarının arasından geçmesi gerekmektedir. Ebenin hızlı olması çok önemlidir.

2.Etkinlik: Katılımcılardan A-B olarak eşleşmeleri istenir. Verilen yönergeye göre A'ların gözü kapalıdır. B'lerin ise sağ eli A'ların omzundadır. Sol elleriyle de A'ların sağ elini tutmaktadırlar. Gözü açık olan A'lar B'leri mekânda gezdirir. Aynı çalışma eşlerin yer değiştirmesiyle tekrarlanır.

3.Etkinlik: Her çalışmada eşlerin farklı olmasına özen gösterilir. Katılımcılar A-B olarak tekrar yeni bir eşle çalışmaya hazırlanır. Lider, eşler arasında yaklaşık 1m. Mesafe olmasını ister. Eşlerden kendi aralarında bir ses belirlemeleri istenir. A'ların gözü kapalıdır ve B'lerin çıkardığı sesin yönünde hareket ederek eşini takip eder.

*Oyunun A-B'ler yine bir ses belirlerler. Lider bu kez katılımcılardan daha uzak bir mesafede olmalarını karşılıklı bir çizgide olmalarını ister. Gözleri kapalı olan A'lar uzak çizgideki B'leri belirledikleri sestten bulmaya çalışır. (B'ler A'ların çizgideki yerini liderin yer değiştirtmesinden dolayı bilmemektedir.) Aynı çalışma B-A olarak tekrarlanır.

Lider, tüm katılımcıları yaptığımız tüm bu çalışmalarla ilgili kısa bir değerlendirme için çemberde toplar. Katılımcılara neler hissettiklerini sorar. “Gözlerimiz açıkken ve kapalıyken neler hissettik? Temas azaldıkça neler hissettik?” Herkes hissettiklerini ve gözlemlerini paylaşır.

4. Etkinlik: Lider katılımcılara alanda serbest şekilde yürümesini söyler. Ancak yürürken konuşulmayacağı konusunda bilgi verir. Lider kollarını iki yana açar, beni geçmek yasak der. Giderek kollarını kapatır küçük bir alana sıkıştırır. Sıkıştıklarını hissettikleri an kollarını iki yana açar ve yürümelerini ister.

Etkinlikten sonra katılımcılara kağıtlar verir ve ne hissettin diye sorar. Hissettiklerini bir cümle ile yazmasını ister. Yazdıklarını katlayarak kutunun içine atmalarını söyler.

5. Etkinlik: Kutunun içinden bir kağıt almaları söylenir. Grup tekrar çemberdedir. Lider ikili eş olmalarını ve A-B olarak ayrılmasını ister. Katılımcılara birer cümle verir.

- “ İzin ver gideyim ”

- “ Hayır olmaz ”

A'lar ve B'ler kendi aralarında hangi cümleyi oynayacaklarına karar verir. Doğaçlamalar oluşturulur, doğaçlama sırasında kutudan alınan kağıtlarda yazanlar

kullanılmalıdır. Etkinliğe roller değiştirilerek devam edilir. Etkinliğin sonrasında eşler ortaya gelerek çemberin ortasında doğaçlamalarını sergilerler.

- Ara Değerlendirme -

6. Etkinlik: “Siz ve aileniz küçük bir beldede yaşıyorsunuz. Babanız bu yaz pamuk toplamaya giderek aile bütçenize katkı sağlamak istiyor. Ve sizlere fikrinizi sormadı. Toplanın yarın sabah yola çıkıyoruz dedi, oysa daha mayıs ayındasınız. Sabah saat 5 ve eşyalarınızı topladınız ancak gitmek istemiyorsunuz. Sizler babanızın karşısına çıkarak bu konuyu konuşmalısınız. Şuan babanız yok ve ailecek ne konuşacağınıza karar verin” der ve canlandırma yapmalarını söyler. Çıkış noktamız “Ben gitmek istemiyorum. Çünkü...”

7. Etkinlik: Grup ikiye ayrılır. Bilinç koridoru oluşturulur. Bir önceki etkinlikte babayla konuşmak için aile bireyleri nedenlerini belirtti. Ve evin büyük kızının babayla konuşmasına karar verildi. Bir taraf kız diğer taraf baba. Kızlar gitmek istemiyorum der, babalar gitmeliyiz der. Gruptan her kişi koridordan tek tek geçer diğerlerinin düşüncelerini dinler. Son kişiden sonra grup bir araya gelir ve karar verir.

Değerlendirme

8. Etkinlik: Öğrencilerle ne hissettikleri hakkında konuşulur. Peki gerçek hayatta nelere güveniyoruz? Devlete nasıl güveniyoruz. Peki hangi hak ve hürriyetlerimiz vardır? Gibi sorular sorulur. Öğrencilerden akıllarına gelen hak ve hürriyetleri söylemeleri istenir. Söylenenler not alınır.

9. Etkinlik: Lider, katılımcılara “Bugünkü çalışmanın amacı ne olabilir?” diye sorar. Amacı yanındaki katılımcının kulağına söyler ve bu oyun son katılımcı duyduğunu söyleyene kadar devam eder.

10. Etkinlik: Hiç farkında değildim bugün fark ettim ki... cümlesini tamamlamaları istenir. Tüm oturumun değerlendirmesi yapılır.

DÖRDÜNCÜ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Seçme ve Seçilme Hakkı

KAZANIMLAR:

- Hak, özgürlük ve sorumluluk kavramları arasındaki ilişkiyi fark eder.
- Seçme ve seçilme hakkının önemini kavrar ve bu hakkını gerektiği yerde kullanır.
- Başkalarını anlamada empati kurmanın önemini fark eder.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama**TEKNİKLER:** Doğaçlama, Bilinç Koridoru**ARAÇ – GEREÇLER:** Kâğıt, kalem, karton.**MEKÂN:** Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu**GRUP:** Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları**SÜRE:** 50'+50'+50'**Isınma – Hazırlık**

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

1. Etkinlik: Lider herkese gazeteden kesilmiş bir parça kâğıt verir. Bu parça size ait der ve pantolonlarının arkasına iliştiirmelerini söyler. Lider başla dediğinde herkes birbirinin kağıdını kapmaya çalışır, aynı zamanda kendi kağıdını kaptırmamaya çalışır. Kağıdını kaptıran oyun dışı kalır. En çok kağıt toplayan oyunu kazanır.

2. Etkinlik: Odanın içine “Seçme ve seçilme hakkı” harfleri yazılı kağıtlar saklanmıştır. Amaç ebelenmeden yazılı kağıtları bulmak ve şifreyi çözmektir. İki kişi ebe olarak seçilir. Ebelerin isimleri “sol” ve “sağ”dır. Oyunun başlamasıyla birlikte ebeler oyuncuları kovalamaya başlar. Bir ebenin değdiği oyuncu hemen oyun dışı kalmaz. Hangi ebe dokunmuşsa ebelenen kişi o kolunu hareket ettiremez ve ebelenen kişi artık tek bacağını kullanarak kaçır. Eğer oyuncuya iki ebe de dokunmuşsa o zaman oyun dışı kalır. Kağıtlar bulunmamışsa son kişi ebelenene kadar oyun sürdürülür. Kağıtlar bulunmamışsa bulunamayan kağıtlar için farklı ebeler seçilir.

Oyuna devam edilir. Oyun sonucunda çemberde toplanılır ve seçme ve seçilme hakkı üzerine sohbet edilir. Lider tarafından bilgi paylaşımı yapılır.

3. Etkinlik: Alanda karışık bir şekilde yürünür. “Yürürken çevrenizde gördüğünüz insanlara gülümsemeyi unutmayın. Bir ay sonra Belediye Başkanlığı seçimi var ve size oy versinler istiyorsunuz. Şimdi ellerimi çırttığımda duruyoruz ve aynı anda neden sizi başkan seçmeleri gerektiğini anlatan konuşmanızı yapıyorsunuz. İkinci bir el çırpması sonucu tamamen donuyoruz.” Lider kime dokunursa o kişi neden başkan seçilmesi gerektiğini anlatan konuşmasını yapar.

4. Etkinlik: Lider katılımcıları bir çemberde toplar. Biraz önce söylenen seçim vaatleri bir kez daha tekrarlanır. Vaatlerin tekrarları sonucunda oy verilir. Bir kural eklenir. Kişiler kendilerine oy veremezler. En çok oy alan 5 kişi belediye başkanlığı seçimlerine girmeye hak kazanır.

5. Etkinlik: Grup çemberde toplanır. İkiye ayrılır ve birlikte oturur. Köyde bir dedikodu başlamıştır. Kadından belediye başkan adayı mı olur diye konuşulmaktadır. Bu dedikodu köyü ikiye ayırır. Bir grup kadından başkan adayı olmaz derken, diğer grup kadın başkan adayı olması gerektiğini savunur. Gruplar kendi arasında konuştuktan sonra, iki grup karşılıklı oturarak her gruptan bir kişi söz alarak sırayla birbirlerinin düşüncelerini değiştirmeye çalışırlar.

6. Etkinlik: Vaatler dinlendi, dedikodular bitti ve seçim günü geldi. Seçimden hemen önce adayların son kez vaatleri dinlenir. Ve seçim başlar. Seçim kapalı bir şekilde yapılır. Daha sonra sandıktan çıkan oylar sayılır. Oylar sonucunda yeni belediye başkanı seçilir.

7. Etkinlik: Başkana oy verenler bir tarafa vermeyenler diğer tarafa geçerek ikili sıra oluştururlar (Bilinç koridoru). Başkan ortaya geçer ve neden kendisine oy verildiğini veya neden verilmediğini dinler. Başkana katılımcılar “Senin yerinde olsaydım..” tümcesini tamamlayarak söylerler. Ve bunun sonucunda bir dahaki seçimde daha çok oy almak için neler yapacağına karar verir.

8. Etkinlik: Grup çemberde toplanır. 4 gruba ayrılır. Gruplardan yeni belediye başkanı seçimi ile ilgili haber yapması istenir.

Değerlendirme

9. Etkinlik: “Bugün cebimde götürüyorum.” Cümlesinin tamamlanması istenir. Tamamlanma sürecinde oturumun genel değerlendirmesi yapılır.

BEŞİNCİ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Demokratik Okul

KAZANIMLAR:

- Demokratik eğitimin, demokratik okulda gerçekleşebileceğini fark eder.
- Demokratik okulun başlıca özelliklerini bilir.
- Demokrasinin gelişip yaygınlaşmasında okulların önemini kavrar.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama

TEKNİKLER: Doğaçlama, Bilinç Koridoru

ARAÇ – GEREÇLER: Kâğıt, kalem, karton.

MEKÂN: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu

GRUP: Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları

SÜRE: 50’+50’+50’

Isınma – Hazırlık

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

Etkinlik 1: İkili grup oluşturulur. Eşler birbirinin koluna girer. Boşta kalan kollarını da bellerine koyarlar. Bu şekilde odanın içinde dağınık olarak yerleşilir. İki eş ayrı olarak durur ve biri (tilki) diğeri (tavşan) kovalamaya başlar. Tavşan ikililerden birinin boşta kalan koluna girdiğinde kovalanmaktan kurtulur. Ancak bu kez kimin koluna girdiyse, onun eşi kaçmaya başlar. Bu biçimde oyun sürer. Tilki boşa çıkıp kaçanlardan birini yakaladığında ebelikten kurtulur ve diğeri tilki olarak oyuna devam eder.

Etkinlik 2: Lider gruptaki herkese kendilerinin şövalye olduklarını söyler. Sağ ellerinin işaret ve orta parmakları ileri bakacak şekilde ellerini yumruk yapmalarını ister. Sol ellerini avuç içi karşıya bakacak şekilde sırtlarına yerleştirmelerini ister. Sağ elleri kılıçları, sol elleri ölüm noktalarıdır. Bir şövalye kılıcıyla ölüm noktasına değdiği zaman o şövalye oyundan çıkmaktadır. İki şövalye kalana kadar oyuna devam edilir.

Etkinlik 3: Lider hareketli bir müzik eşliğinde Sizler fırçalarsınız ve ilk okulunuzun resmini çizeceksiniz. Şimdi resmimizi oluşturmaya başlayalım. Fırçalar ayağa kalkıyor ve önlerindeki tuvale liderin yönergelerini dinleyerek resimlerini çiziyorlar. Resimler bitince lider katılımcılardan imgesel tuvalini eline alarak kendine çemberde bir yer bulmasını ister. Sırayla tuvallerdeki çizilenler paylaşılır.

Etkinlik 4: Lider ikişerli eş olmalarını ve eşlerin kendi aralarında öğretmen öğrenci olarak ayrılmalarını söyler. Lider katılımcılardan tuvale çizdiği okulunda olduğunu düşünmelerini ve eşyle birlikte öğretmen öğrenci ilişkisindeki sevgiyi anlatan bir imge oluşturmalarını ister. Sonrasında lider elini her şıklattığında eşler devinimsel olarak bu imgeyi ifade eder. Sonra çiftler değiştirilerek aynı çalışma tekrarlanır.

*Daha sonra lider öğretmen- öğrenci formu olan bir imge belirlemesini ister. Lider hangi grubun önüne geçerse o grubun devinimsel hareketini yapmasını ve konuşma eklemelerini ister.

Etkinlik 5: Siz ve yakın arkadaşlarınız eğitim sistemindeki değişiklikleri göz önüne alıp yeni bir okul açmak istiyorsunuz. Ancak öyle bir okul olmalı ki bu okul hem diğer okullardan farkı görür görmez anlaşılmalı hem de bu okul demokratik bir eğitim vermelidir. Şimdi grubunuzla birlikte önünüzde bulunan kartonlara hayalinizdeki okulun krokisini çiziniz. Kroki çizimleri bitiminde her grup kendi okulunu anlatan bir reklam kampanyası düzenler.

Etkinlik 6: Şimdi grubunuzdan olmayan bir kişiyle ikişerli eş oluyoruz. Okulunuz ve reklamınız beklediğinizin üzerinde ilgi duymaktadır. Ancak insanlar daha önce “Demokratik Eğitim” veren kurum görmedikleri için bahsettiğinizin nasıl bir şey olduğunu pek anlamamaktadırlar. Kişilerle birebir görüşmeler yapmaktasınız. Şimdi A ve B olarak ayrılalım. A’lar okulunun neden demokratik eğitim verdiğini anlatacak B’ler ise bu eğitim her okulda verilmekte demektir. B’leri kendi okulunuzun neden

demokratik eğitim veren en iyi okul olacağına ikna ediniz. Sonra çifler değiştirilerek aynı çalışmayı tekrarlar.

Etkinlik 7: Lider katılımcılardan okuldaki nesnelere birisi olmalarını ister. Nesneyi alan kişiler donacak ve lider dokunduğunda kişi hangi nesne olduysa o olarak konuşmaya başlıyor. Örneğin;

- Ben masayım.
- Ben tahtayım
- Ben camım
- Ben kapıyım

Katılımcılardan oldukları nesnelere bir formda vermeleri istenmiştir. Lider kime dokunursa o konuşur ve bazı sorular sorar. Örneğin;

-Senin bu okuldaki görevin nedir?

-Sen sağlam mısın?

Nesnelerle okulla ilgili soruların bu sorularını cevaplar ve tekrar donar.

Değerlendirme

Etkinlik 8: Katılımcılar 5 gruba ayrılır. Katılımcılardan demokratik okulun başlıca özelliklerini beş dakika içinde yazmaları istenir. Daha sonra gruplar yazdıklarını birbirine okur ve her özelliğe ilgili yorum yapılır. En fazla özellik yazabilen grup birinci seçilir.

Etkinlik sonunda katılımcılara demokratik okulla ilgili bilgi verilir.

Etkinlik 9: Liderin yönergesiyle katılımcılardan biri bugünkü çalışmaya dair bir form alır. Diğer katılımcılar da yavaş yavaş bu forma eklenerek (hissettikleri gibi) edindikleri kazanımlara yönelik bir donuk imge oluştururlar. Katılımcılar, fotoğraftan tek tek çıkararak oluşan fotoğrafı gözlemler.

ALTINCI OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Demokratik Okul İçi

KAZANIMLAR:

- Demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimseyerek, demokrasi ile eğitim arasındaki ilişkiyi fark eder.
- Okulda yapılan seçimlerle demokrasiyi uygulamalı öğrenerek gerçek yaşamla ilişkilendirmeyi kavrar.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama**TEKNİK:** Doğaçlama**ARAÇ – GEREÇLER:** Kâğıt, kalem, gazete, top, balon, fotoğraf.**MEKÂN:** Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu**GRUP:** Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları**SÜRE:** 50'+50'+50'**Isınma – Hazırlık**

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

Etkinlik 1: Sınıf lider tarafından üçe bölünür. Bölümler müdür, öğretmen ve öğrenci olarak isimlendirilir. Lider müdür dediğinde katılımcıların tamamı müdür kısmında olmalıdır. Ancak lider hareketleriyle tam tersini gösterebilir. Yanlış bölümde duran oyundan çıkar. Bir süre sonra oyuna en son gelen çıkar kuralı eklenir.

*Etkinlik sonrası müdür, öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki üzerine sohbet edilir.

Etkinlik 2: Alanda müzik eşliğinde yürüyoruz. Geçen hafta gezdiğimiz okullardan bize en uygunu, en demokratik olanını seçtik. Bütün yaz heyecanla beklediğimiz okul başladı. Okulda her şey çok güzel gidiyor. Ancak bir gün okulda öğrencilerin de söz hakkı olduğunu öğrendin. Okullarda Okul Meclisi adı altında böyle bir çalışmanın yapılması çok hoşuna gitti. Ve çalışmada görev almak istiyorsun. Sınıf temsilcisi aday olsanız sınıfa ne için söz verirdiniz?

Etkinlik 3: Lider katılımcılara İnsan Tombalası oyunu için kağıtlar dağıtır. Daha sonra katılımcılardan birbirleriyle konuşarak her kutuya bir kişinin ismini, bir soru ve

o sorunun yanıtını yazmalarını ister. Ancak aynı insanın ismi iki defa bulunamayacaktır. Kağıtlar doldurulduktan sonra lider keseden teker teker isim çekerek çıkan isimle konuşan kişilerin neler öğrendiğini okumalarını ister. Yatay olarak ilk sırayı kapatan önce 1. çinko, yatay olarak iki sırayı önce kapatan 2. çinko, tüm isimleri çıkan ilk kişi de tombala yapmış olur.

Etkinlik 4: Lider kimlerin gönüllü olduğunu sorar. Gönüllülere seçim kampanyası için afiş hazırlaması gerektiğini belirtir (Gönüllü sayısına göre sınıfın diğerleri arkadaşlarına yardım için lider tarafında eşit şekilde gruplandırılır.) Gönüllüler seçim kampanyasını anlatır. Ardından kapalı oy ile seçim yapılır.

Etkinlik 5: Seçilen meclis başkanına bu etkinliği yapması için görev verilir. Katılımcılara Büyük Okyanusun ortasında kaybolduklarını ve küçük bir botta olduklarını söyler. Katılımcılardan öncelikle bireysel olarak yanlarında olmasını istedikleri/önemsedikleri şeylerin sıralamalarını yapmasını ister. Katılımcılar her bir parçanın yanına 1'den 15'e kadar numaralar yazar kendi sıralamalarını yaparlar. Ardından lider herkesin aynı botta olduğunu hatırlatarak şimdi de bu parçaların sınırlaması için bir grup kararı vermeleri gerektiğini söyler. Bu defa tüm grup öncelikli olmasını istedikleri parçalara karar verecektir.

Ara Değerlendirme yapılır. Bireysel kararlarınızla grup kararı benzeşiyor mu? Kendinizi grubun dışında hissettiniz mi? Sizce grup sıralaması yapılırken herkesin görüşüne yer verildi mi? Yer verilmediyse sizce grupta ortak kararları hepimizin hemfikir olacağı şekilde nasıl alabilirdik?

Etkinlik 6: Okul meclisi başkanı tarafından toplantı yapılır. Toplantıya katılacak herkesin kendine bir görev alması gerekmektedir. Toplantı başlar. Meclis başkanı bu çevredeki en çok söz sahibi olan okul biziz bunu iyi kullanmalıyız. Fabrikalardan çıkan atıkların hayatımızı zorlaştırdığını hepimiz biliyoruz, ancak kimse bu durum için çözüm önerileri geliştirmemektedir. Bizler okulumuzda öğrendiğimiz Otantik Öğrenme basamaklarını kullanarak insanlara bilgiler vermeliyiz der. Ve katılımcılar 4-5 kişilik gruplara ayrılır, neler yapabileceklerini belirlemeleri istenir.

Etkinlik 7: Etkinlikler üzerine konuşulur. Gruplara siz olsanız bu durumu sahnede nasıl gösterirdiniz diye sorulur, gruplardan atıkların öncesini- o an yaşananları ve

sonrasını canlandırmaları istenir. Canlandırmalar arasında oylama yapılır, en iyi yapılan canlandırmayı çevreye sunmaya karar verilir.

Değerlendirme

Etkinlik 8: Önümüzdeki yıl mecliste yer alacak bir öğrenciye mektup yazmalarını ve bu mektupta hem kendi çalışmalarından hem de bir sonraki yıl oluşacak meclise yönelik tavsiyelerini yazmalarını isteyin.

YEDİNCİ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Demokratik Sınıf İçin Çocuk Hakları

KAZANIMLAR:

- Çocuk haklarının varlığının ve onurunun korunmasında çocuk haklarının rolünü fark eder.
- Çocuk Hakları Beyannamesi'nin demokratik eğitim için önemini kavrar.
- Bir fotoğraftan yola çıkarak doğaçlama yapar.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama

TEKNİKLER: Doğaçlama

ARAÇ – GEREÇLER: Kâğıt, kalem, gazete, top, balon, fotoğraf.

MEKÂN: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu

GRUP: Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları

SÜRE: 50'+50'+50'

Isınma – Hazırlık

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

Etkinlik 1: Eşit sayıda gruplar oluşturulur. Ortaya atılan bir topu kapan grup kendi aralarında paslaşmaya başlar. Kaç pas atıldığını sayar. Her on pasta bir puan alır.

Diğer gruplar topu kapmaya çalışır. Topu alan paslaşmaya başlar. Bir süre sonra en çok puan alan oyunu kazanır.

Etkinlik 2: İkili eş olunur. Eşler A-B olur. A'ların ayağına balon bağlanır. Tempolu bir müzik eşliğinde A'lar balonunu korurken B'ler diğer balonları patlatmaya çalışır. En son balonu kalan çift oyunu kazanır.

Kısa bir değerlendirme yapılır. Bu oyunları neden oynadığımız sorulur. Bize ait olanları korumamız gerektiği hakkında konuşulur.

Etkinlik 3: Lider katılımcılardan yere minderlere oturmalarını ister. A-4 verilir. Kağıtlar önce ikiye daha sonra tekrar ikiye katlanır. Gözün ölçüsü alınır. Parmak bırakılarak göz olacak şekilde kesilir. Sonra burnunun ölçüsü alınır. Kesilen kısımdan itibaren burun kısmı bir parça geçip, burun ve dudak arasını kesin. Sonra iki taraftan lastik geçirip maskenizi bitirin. Maskeye pastel boylarla istedikleri duygunun ifadesini vermeleri istenir.

Etkinlik 4: Bedeninizi rahat bırakın ve hareket etmeyin... Güzel bir bahçe hayal edin... İçinde ağaçlar ve çiçekler olsun... Çok güzel bir bahçe... Çimenler yumuşacık, şarkı söyleyen kuşları iştebiliyorsunuz... Kuşların yavaşça gökyüzüne uçtuklarını seyre diyorsunuz... Burada güven ve huzur içinde olduğunuzu hissediyorsunuz... Yakında küçük bir havuz var, içinde altın sarısı renginde bir balık yavaş yavaş yüzüyor... Havuzun yanından geçerken sizin yaşınızda iki çocuğun yanınıza doğru geldiğini görüyorsunuz... Size el sallayarak “merhaba” diyorlar... Sizi oyuna çağırıyorlar... Onlarla oyun oynadığımızı görüyorsunuz... Hangi oyunu oynuyorsunuz? Bir süre oynuyorsunuz ve çocuklarla konuşuyorsunuz... Yakınızdaki oyun oynayan başka çocuklar da görüyorsunuz... Herkes mutlu... Burada kimse kavga etmiyor... Arkadaşlarınızla güzel vakit geçirmeye devam ediyorsunuz... Ayrılma vakti geldiğinde hepiniz birbirinize “hoşçakal” diyorsunuz... Hayalinizde tekrar buraya geri dönüyorsunuz.

Etkinlik 5: Şimdi yine bahçedesiniz. Etrafınızda çocuklar var. Şimdi maskenizi takarak o çocuklardan birinin yerini alın. Yerini aldığınız çocuk ne düşünüyor olabilir? O çocuğun düşünme anını içeren bir heykel oluşturun. Heykele gruptan biri dokunduğunda heykel canlanır ve düşündüklerini anlatır.

Etkinlik 6: Lider katılımcılardan dörderli grup olmalarını ister. Her gruba bir fotoğraf verilir. Bu fotoğrafa bir kimlik çıkarmaları istenir. Bu çocuk nereli, nasıl büyüyor, hangi oyunları oynuyordu, ne oldu? Bu çocuğun yaşamından bilgiler veren beş fotoğraf karesi yapmaları istenir.

Etkinlik 7: Gruba Çocuk Hakları Beyannamesi'nden maddelerin yazılı olduğu kağıtlar verilir. Bu maddeler; eğitim, sağlık, yaşama ve cinsel sömürüden korunma hakkında. Bu gruplardan zaman, mekan ve maskelerin kullanıldığı canlandırmalar yapmaları istenir. Ardından maddeler okunur.

Değerlendirme

Etkinlik 8: Aynı gruplar tekrar bir araya gelirler. Lider grupların çocuk haklarıyla ilgili dağıtılan gazetelerden kestikleri haberlerden bir gazete haberi oluşturmalarını ister.

SEKİZİNCİ OTURUM PLANI

DERS: Drama

KONU: Demokratik Sınıf

KAZANIMLAR:

- Sınıfta demokrasiyi uygulamalı öğrenerek gerçek yaşamla ilişkilendirmeyi kavrar.
- Demokratik sınıf yönetiminde, sınıf kurallarının geliştirilmesi sürecine katılmanın önemini bilir.
- Demokratik eğitim için öğretmenlerin süreç içerisindeki önemini kavrar.

YÖNTEM: Yaratıcı Drama

TEKNİK: Doğaçlama

ARAÇ – GEREÇLER: Kâğıt, kalem, gazete, top, balon, fotoğraf.

MEKÂN: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Drama Salonu

GRUP: Sınıf Öğretmenliği 2. Sınıf Öğretmen Adayları

SÜRE: 50'+50'+50'

Isınma – Hazırlık

Katılımcılar çember olur, lider katılımcılardan paylaşmak istedikleri bir şeylerin olup olmadığını sorar. Bu paylaşımlar kitap önerisi, yeni vizyona giren filmler, herhangi bir sanatsal etkinlik olabilir.

Etkinlik 1: Lider katılımcılardan omuzları birbirine değecek şekilde bir çember oluşturmasını ister. Oluşturulan çemberin ardından katılımcılara gözlerinin kapatılması söylenir. Kapalı bir şekilde çemberin içine adım atmasını ve iki farklı kişinin elini tutmasını söyler. Katılımcılar gözlerini açtığında bir insan düğümü olduğunu fark ederler. Bunu tekrar çember haline dönüştürün yönergesi verilir.

- Etkinlik için gruplara bölünebilir ve grupların ellerini bırakmaması için her grup başına bir hakem koyularak yarışma haline dönüştürülebilir.
- Etkinliği bitiremeyen gruplar liderden yardım isteyebilir.

Etkinlik 2: Lider, katılımcılardan bir kişinin çemberin ortasına gelerek bir eylemde bulunmasını ister. Çemberdeki diğer bir kişinin ise eylemi yapan kişiye “Ne yapıyorsun?” diye sormasını söyler. Eylemi yapan kişi, yaptığı eylemin tam tersi bir cevap verecektir. Soran kişi de gelip söyleneni yaparak oyunu devam ettirecektir. Bu oyun, çemberdeki tüm katılımcılar ortaya gelip ne yaptıklarını söyleyene dek devam eder.

Örnek: Ne yapıyorsun?

Katılımcı dişini fırçalıyorsa “ Dans ediyorum ” diye cevap verince, soran kişi gelip dans eder. Kendisine “ Ne yapıyorsun?” sorusu gelince “Yüzüyorum.” Der.

Etkinlik 3: Lider öğrencilerin ikili eş olmalarını ve kendi aralarında A-B olarak ikiye ayrılmalarını belirtir. A’ların “Ayna” B’lerin “Görüntü” olduğunu ve çiftlerin karşılıklı durması gerektiğini ve çiftlerin hiç konuşmaması gerektiğini sadece gözlerinin içine bakması gerektiğini belirtir. Daha sonra eşler değişerek etkinlik tekrarlanır.

Etkinlik 4: Bir önceki etkinlikte öğrencilere ne hissettiği sorulur hissettiklerini bedenlerine bir form vererek göstermelerini istenir.

-Ara Değerlendirme-

“Kendi problemlerimizi çözerken neden zorlandık, neden yardım istedik? Yapılan eylemlerle sözler birbirini tutmayınca ne hissettik? Ayna olmak mı zordu, görüntü olmak mı? Yönetenle yönetilen arasında fark var mıydı?” soruların cevapları alınır.

Etkinlik 5: Sınıfta hangi kurallar vardır? Sorusu yöneltilerek asılan kağıtlara akıllarına gelen kuralları yazmaları istenir. Kuralların yazımı bitince hep beraber okunur.

Etkinlik 6: Katılımcılar 4-5 gruba ayrılır. Bir kural seçiniz ve bu kurala uymazsa yaptırımın ne olacağını canlandırınız yönergesi verilir. Canlandırmalar sonunda siz olsanız hangi yaptırımı yapardınız sorusu sorulur.

Etkinlik 7: Demokratik eğitimin bir önemli boyutu da öğretmenlerdir. Demokratik öğretmen nasıl olur? Sorusu sorulur. Cevaplar alınır. Sınıf iki gruba bölünür. Bir sınıftaki öğrencileri için “İyi niyetli despot bir öğretmen mi, tam ve kontrolsüz özgürlük tanıyan bir öğretmen mi daha iyidir?” sorusu yöneltilir. Ve tartışma yapılması istenir. Nedenleri sorulur.

Değerlendirme

Etkinlik 8: Demokratik Bir Eğitim için Neler Yapılabilir? sorusuna cevap yazmaları ve bunu arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir.

DOKUZUNCU OTURUM PLANI

Değerlendirme Oturumu

Etkinlik 1: Duvara iki hedef tahtası asılır. Birinci hedef tahtası drama dersleri, ikinci hedef tahtası benim katkıları başlığı altında olduğu belirtilir. Başlıklar hakkındaki düşüncelerini hedef tahtası üzerine çarpılar koyarak belirtirler. Hedefin ortasına en yakın konan çarpı işareti koyan kişinin o konuda ne kadar fazla tatmin olduğunu gösterir. Son olarak sorular sorulabilir ve en uç noktadaki fikirlerin açıklanması istenebilir.

- Lider bu çalışma için drama salonunun dışarısında bulunabilir.

Etkinlik 2: Drama dersi nasıl geçti, demokrasi ile ilgili bizlere ne kazandırdı, neler yapılırsa daha iyi olurdu gibi soruların içinde yer aldığı mektup yazmaları yönergesi verilir.

3.5 VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada öncelikle öğretmen adaylarından demokrasi kavramına yönelik metaforik algılarını belirlemek için anket formu doldurmaları istenmiştir. Metaforik algılar yaratıcı drama etkinliklerinin hazırlanması sürecinde yol gösterici olmuştur. Algılardan yararlanılarak oluşturulmuş planların uygulanmasından önce ve sonra gruba demokratik tutum ölçeği uygulanmıştır.

3.6 VERİLERİN ANALİZİ

Katılımcıların “demokrasi” kavramına yönelik metaforlar geliştirdikleri dokümanların çözümlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmış, elde edilen bulgular sıklık tabloları kullanılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır. Verilerin bilgisayara aktarılması ve ayıklanması, geliştirilen metafor ve gerekçelerin sınıflandırılması ve kodlanması, kavramsal kategorilerin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik ile son olarak nicel veri analizi aşamasının gerçekleştirilmesiyle beş aşamada süreç tamamlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Saban, 2009).

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları araştırmanın inandırıcılığı için büyük önem taşımaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre nitel araştırmalarda geçerlilik için elde edilen verilerin detaylı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara hangi yollarla ulaştığını ifade etmesi önemlidir. Geçerliliği arttırmak amacıyla öğretmen adaylarının metaforları gerekçeleriyle sunulmuştur. Araştırmanın güvenilirliği için kavramsal kategoriler oluştururken uzmanlardan yardım alınmıştır. Ayrıca güvenilirlik için uzmanlardan birine listeler verilmiştir. Bu listelerden birinde metaforik algılar diğesinde ise kavram kategorileri bulunmaktadır. Uzmandan metaforik algıları kavram kategorileriyle eşleştirmesi istenmiştir. Eşleştirme sonucunda listeler karşılaştırıldığında görüş birlikleri ve görüş ayrılıkları belirlenmiştir. Daha sonra Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik hesaplamayla ilgili formülü uygulanmıştır. Uygulama sonucunda $27/27+3= 0,9$ bulunmuştur. Bu çalışma %90 uyum sağladığı için güvenilir olarak nitelendirilmektedir (Saban, 2009).

Veri toplama araçlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS 18.0 programından yararlanılarak özömler gerçekleştirilmiştir. Demokratik Tutum Ölçeği'nden elde edilen puanlar üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Ön test ve son test puanları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığı için tek grup t-tesisi kullanılmıştır. İstatistiksel işlemler için SPSS 18.0 programı kullanılmıştır. Tüm analizlerde .05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemlerinin yanıtlanması için elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntemlerle analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

4.1 BİRİNCİ ALT AMACA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın birinci alt amacını "Sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi kavramına ilişkin metaforik algıları nelerdir?" ifadesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada öğretmen adaylarının metaforik algılarına bakılmıştır. Metaforik algılar yaratıcı drama etkinliklerinin hazırlanması sürecinde yol gösterici olmuştur. Metaforik algıları belirlemek için bulgular ayrı ayrı incelenmiştir ve incelemede bütünlüğü ve ortaklığı sağlamak amacıyla, her kavrama ilişkin belirli kategoriler ve bu kategorilere uygun alt kategoriler oluşturulmuş, yorumlama bu kategoriler üzerinden yapılmıştır. Bu kategoriler oluşturulurken sadece metaforlar değil, gerekçeler de yorumlanmıştır. Çünkü demokrasi kavramını tek bir kavramla açıklamak mümkün değildir, demokrasi birden çok kavramı kapsamaktadır.

Yorumlamalar sonucunda oluşan yedi kavramsal kategori incelendiğinde eşitlik, adalet, özgürlük, çeşitlilik, karşılıklılık, gereklilik ve birey olarak isimlendirilen kavramsal kategoriler oluşmuştur. Bu kategoriler oluşturulurken demokrasinin temel değerlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular alt amaçlara göre sunulmuştur.

Kavramsal kategoriler ve bu kategorilerde yer alan toplam öğrenci sayısı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Kavramsal Kategorilerdeki Metaforları Geliştiren Öğrenci Sayıları

Kavramsal Kategoriler	Erkek (n)	Kız (n)	Toplam (n)
Eşitlik Kavramı	2	5	7
Adalet Kavramı	1	4	5
Özgürlük Kavramı	-	4	4
Çeşitlilik Kavramı	3	1	4
Karşılıklılık Kavramı	1	3	4
Gereklilik Kavramı	-	3	3
Birey Kavramı	-	3	3

Tablo 1 incelendiğinde metafor sayılarına göre oluşturulan yedi kavramsal kategoride; en çok eşitlik kavramı kategorisinde, en az ise gereklilik ve birey kavram kategorilerinde metafor geliştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kavramsal kategoriler içerisinde geliştirilen metaforlar şu şekilde belirtilmiştir. 1) Eşitlik kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 7 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 2'si erkek, 5'i kızdır. Geliştirilen metaforlar *gökyüzü, güneş, terazi, doğa, aynı ailenin farklı çocukları, terazi ve oyundur*. Demokrasi kavramını eşitlik olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Gökyüzü: *“Çünkü; herkese eşit yaklaşıyor. İnsanların görebildiği kadar. Birine daha uzak ya da birine daha yakın değil. İnsanda eşitsizlik kavramını oluşturmuyor. O var ve herkes ondan olabildiğince faydalanıyor.”*

Güneş: “Çünkü; güneş herkesin üstüne sunar ışıklarını. Ayrım yapmaz, eşit dağıtır. Onu engelleyen bulutlar bile fazla dayanamaz. Çünkü bulutlar güneşi yok edemez ancak saklayabilir. Güneş olmayan bir yerde çiçekler açmaz, kuşlar cıvılamaz. Güneşsiz bir hayat ya yağmurun sert vuruşlarına ya da sellere, taşkınlarla sebep olur.”

Terazi: “Çünkü; terazide tartacağımız her neyse diğer tarafına ona uygun bir ağırlık koyarız. Yani nesnelere birbirleriyle ağırlık olarak eşit olmalıdır. Demokraside de duygu, düşüncelerimizi yansıtan kişilerin başa geçmesi bizi temsil etmesi için onlara olanak sağlar.”

Doğa: “Çünkü; doğa düşünür. Kendi uygular. Demokrasi de öyle değil midir. Birey kendi özgürce karar verir ve bütün insanlar eşittir, bir düzeni vardır. Doğada da tıpkı bir düzen eşitlik vardır.”

Aynı ailenin farklı çocukları: “Çünkü; anne-baba bu çocukları sorgulamaksızın kabul eder ve beş parmağın beşi bakış açısıyla yaklaşır.”

Terazi: “Çünkü; demokratik ortamlarda herkes eşit durumdadır. Kimse kimseden ne üst ne de alt konumdadır. Terazide nasıl ağır olan kefe aşağı çekiliyorsa, demokrasinin olduğu yerde de çoğunluğun istediği görüş kabul görür.”

2) Adalet kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 5 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 1’i erkek, 4’ü kızdır. Geliştirilen metaforlar çürük elma, petek, kadın, ülkem ve yağmurdur. Demokrasi kavramını adalet olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Çürük Elma: “Çünkü; zaman zaman demokrasi uygulanırken bazen duymazdan geliyoruz insanları bu duymazdan gelmelerde çürük kısmını oluşturuyor. Yani insanların söz sahibi olmadığı o toplumda yok sayılmaya çalışıldığı kısım çürük olan uygulandığı kısım elmanın sağlam kısmıdır.”

Petek: “Çünkü; her bir altıgen biçiminde eşit olarak dağılmıştır. Bu eşit şekilde dağılıma altın oran denir. Demokrasi de adaletli dağılımdır, arıların yapmış olduğu petek gibi.”

Kadın: “Çünkü; insanlar özellikle erkekler sürekli onu temsil etmek adı altında onun hakkında konuşur. Gerçekten ne istediği genelde bilinmez, hep bir söylenti vardır. Bazen çok naif bazen de gayet mücadelecidir. Diktatörlerin elinde anahtar kelimedir onu

söyleyince artık tamamen haklıdır. Hakkını arayanı değil, egemenlerin işine yarayanı makbuldür.”

Ülkem: “Çünkü; ülkemde özgürlük belirli bir grubun özgürlüğüdür. Demokrasi maddi durumun iyi ya da kötü olmasıyla eşdeğerdir. (...)”

Yağmur: “Çünkü; düşünce herkeste mevcuttur. Her yağmur tanesini temsili bir insana benzetirsek sonuçta toplumun sesi olmuş olur. Bu yağmur tanelerinin buluşma noktası ise yeryüzüdür. Ortak bir alana ortak koşullarla ulaşılmış olur.”

3) Özgürlük kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 4 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 4’ü kızdır. Geliştirilen dört metaforun tamamı kuş metaforudur. Demokrasi kavramını özgürlük olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Bir kuş: “Çünkü; neye ve nasıl uçacağına kendisi karar verir. Yuvasını da kendini güvende hissettiği bir yere yapar. Özgür olmak doğasında vardır. Bu yönüyle demokrasi bir kuş gibidir.”

Kuş: “Çünkü; fikir özgürlüğü düşünce üretmedir. Fikir özgürlüğü dendiğinde aklıma ilk kuş geldi.”

Kuşlar: “Çünkü; kuşlar, insanlar onlara engeller koymadığı sürece özgürce hareket etmektedir. Yani özgürlüğün, hakların en temel simgesidir gözümde. Demokrasi de insan eli ile sınırlandırılmadığı sürece hakların eşitliğini sağlayacaktır. Yani ikisinin varlığı için en temel etken insandır.”

Kuş: “Çünkü; özgürlük kavramını simgeler benim için. Kendi mekanını gökyüzünde süzülür. Kimsenin hakkına müdahale etmeden kendi özgürlüğünü yaşar.”

4) Çeşitlilik kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 4 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 3’ü erkek, 1’i kızdır. Geliştirilen metaforlar empati kurabilme, gökyüzü, kumsal ve gökyüzüdür. Demokrasi kavramını çeşitlilik olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Empati Kurabilme: “Çünkü; empati bana önyargılı olmamayı ve karşıt düşünceyi de düşünerek değerlendirmemi sağlıyor. Bu süreçten dolayı da empatiyi

demokrasiye benzettim. Farklı görüşleri de görüp bir ortak ve herkesin yararlanabileceği süreç oluşturulur.”

Gökyüzü: “Çünkü; eşitlik, özgürlük ve sevginin bir arada olduğu farklılıkları birleştiren bir dünyanın hayal edilmesidir.”

Kumsal: “Çünkü; kumsalda sayamayacağım kadar kum tanesi bulunur. Bu kum taneleri boyut, renk, şekil olarak birbirlerine benzemez. Demokrasi de içerisinde birbirine paralel ya da zıt birçok düşünceye yer verir. Fakat buna rağmen bir bütündür, kumsal gibi.”

Gökyüzü: “Çünkü; gökyüzü gibi bütün herkese kucak açan; güneş, yağmur, oksijen gibi insanların ihtiyaçlarına karşılık veren ve herkesin yararlandığı ortam.”

5) Karşılıklılık kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 4 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 1’i erkek, 3’ü kızdır. Geliştirilen metaforlar tarla, fabrika, meyve ağacı ve dondurmadır. Demokrasi kavramını karşılıklılık olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Tarla: “Çünkü; birey özgür olduğu için istediği gibi hayatını yönlendirir. Demokrasilerde kişiler kendi haklarını bilir ve buna göre yaşar. Kendi yöneticilerini kendilerini seçerler. Yönetici halka ne verirse kendisine o döner. Tarlada öyledir. Çiftçi ekinle ne kadar ilgilenirse o kadar kazanır. İlgilenmezse tarlası çoraklaşır ve artık ekin vermez. Yöneticilerde halkla ne kadar ilgilenirse o kadar süre koltuğuna sahip çıkar.”

Fabrika: “Çünkü; fabrikada çalışan kişiler istediklerini ortaya koyarlar, dile getirirler. Düzenin devam etmesi için üzerindeki görevlerini yerine getirirler. Ama yine de son söz yöneticidedir. Kişilerin yönlendirmeleriyle gideceği yolu belirler.”

Meyve Ağacı: “Çünkü; ağaç doğru sulandıkça meyve verir ve o meyvelerden herkes vitamin alır. Her ağaç da kendi şartının elverdiği yerde daha iyi gelişir. Demokrasi de hitap ettiği topluma uygun ve doğru düşüncelerle desteklendikçe gelişir. Geliştikçe de toplumdaki herkes demokrasiden faydalanır.”

Dondurma: “Çünkü; dondurma külahsız, külah dondurmasız bir bütün oluşturmaz. Külah insan, dondurma ise demokrasidir. Demokrasinin olduğu yer renkli ve tatlıdır. Demokrasi içselleştikçe insana yani külaha akar.”

6) Gereklilik kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 3 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 3'ü de kızdır. Geliştirilen metaforlar *besinler, oksijen ve uçan bir kuştur*. Demokrasi kavramını gereklilik olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Besinler: “Çünkü; demokrasi gereklidir. İnsan hayatında ekmek gibi su gibi bir ihtiyaçtır. Hayatımızın her alanında var olmalıdır. Besinler bizlere nasıl enerji veriyorsa demokrasi de bizim düşüncelerimizi harekete geçirir. Demokratik toplumda yaşayan bireyler de mutlu olurlar.”

Oksijen: “Çünkü; insan oksijen almazsa yaşamını devam ettiremez demokraside insanların yaşamını devam ettirmesi için oksijen gibi önemli bir ihtiyaçtır.”

Uçan bir kuş: “Çünkü; kuşlar özgürce uçarlar. Demokrasi de insanlar için hak ve özgürlükleri temsil eder ve bu yüzden oldukça önemlidir. Bir kuş için uçabilmek ne denli önemliyse, insanlar için demokrasi o kadar önemlidir.”

7) Birey kavramı olarak demokrasi kavramsal kategorisinde 3 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 3'ü de kızdır. Geliştirilen metaforlar *adaleti sağlayan lider, öğretmen ve annedir*. Demokrasi kavramını birey olarak ifade eden metaforları geliştiren öğretmen adaylarının gerekçeleri incelendiğinde:

Adaleti sağlayan lider: “Çünkü; her çözülmeyen gibi görünen meselelerde dahi bir çözüm önerisi vardır. Eşitliği, adaleti sağlamaya çalışır ve toplum tarafından itiraz edilecek durumları ortadan kaldırır. Herkesin tıpkı adaletli bir lider gibi güvendiği saygı duyduğu ve bir sorun olduğunda başvurduğu bir yönetim şeklidir. Adaletli bir lider gibi insanlar demokrasiye karşı güven duyarlar.”

Öğretmen: “Çünkü; insanlara karşı adil olmayı ve eşitliği öğretir. İnsanlar zaman zaman bu iki kavramı unutabilirler ve görmezden gelebilirler. İşte bu sırada demokrasi devreye girer.”

Anne: “Çünkü; anne evdeki karar merkezidir. Hoşgörülüdür, adaletlidir, eşittir. Fakat belli kuralları vardır. Herkes her istediğini anında yapmak ister. Ama demokrasi bunun diğerleri için yanlışlarını gösterir ve diğerlerinin de hakkına adil olmamız gerektiğini söyler.”

4.2 İKİNCİ ALT AMACA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın ikinci alt amacını "Demokratik değerlerin kazandırılmasında sınıf öğretmeni adaylarının demokrasi kavramına ilişkin metaforik alguları dikkate alınarak yaratıcı drama yöntemi kullanımının, sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarına etkisi var mıdır?" ifadesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak yaratıcı drama yönteminin demokratik tutumlara etkisi bakılmıştır. Tutumları belirlemek için ölçekten elde edilen puanların ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır.

Sınıf öğretmenleri adaylarının demokratik tutumlarına ilişkin ortalama ve standart sapmaların dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumlarının Ön Test – Son Test Ortalama ve Standart Sapma Değerler Tablosu

	Ön Test	Son Test
	Toplam Puan	Toplam Puan
Kişi Sayısı (N)	30	30
Ortalama (\bar{x})	40.17	44.20
Standart Sapma (S)	4.28	3.09

Tablo 2 incelendiğinde ön test ortalama puanının 40.17, ön test standart sapma değerinin 4.28 ve son test ortalama puanının 44.20, standart sapma değerinin ise 3.09 olduğu bulunmuştur.

Elde edilen değerler doğrultusunda eğitimden önceki demokratik tutumları ile drama planları uygulandıktan sonraki demokratik tutumları arasındaki fark t-testi ile belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri adaylarının demokratik tutumlarının eğitim öncesinden sonrasına değişim dağılımları Tablo 3'de verilmiştir

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumlarının Eğitimin Öncesinden Sonrasına Değişimi t-testi Tablosu

Ölçüm	N	\bar{x}	S	Sd	T	P
Ön	30	40.17	4.28	29	-6.66	0.000
Son	30	44.20	3.09			

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılanların verilen eğitimden önceki demokratik tutumları ile derslerden sonraki demokratik tutumları arasında istatistiki yönden anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur $t = -6.66$, $p < .05$. Katılımcıların aldıkları eğitimden sonra demokratik tutumları ($X = 44.20$), eğitimden öncesine göre ($X = 40.17$) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Eğitimden öncesinden sonrasına demokratik tutumlardaki değişim uygulamanın etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik tartışma, sonuç ve önerilere aşağıda yer verilmiştir.

5.1 TARTIŞMA

Yapılan çalışmada öğretmen adayları en fazla “eşitlik” ve “adalet” kavramları ile ilgili metafor oluştururken en az “birey” ve “gereklilik” kavramları ile ilgili metafor oluşturmuştur. Bu sonuçlar incelendiğinde demokratik değerlerin kazandırılması için yapılan etkinliklerde sınıf ve okul ortamlarında uygulanmış somut örnekler etkili olmuş olabilir. Çünkü ilköğretim birinci sınıftan itibaren her öğrenci okul veya sınıf temsilcisi seçimlerinde etkin rol oynamaktadır. Demokrasi eğitimi okul meclisleri projeleriyle öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Benzer çalışmalar incelendiğinde çalışma alan yazınla tutarlılık göstermektedir. Sadık ve Sarı (2012) tarafında yapılan Çocuk ve Demokrasi: İlköğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi adlı çalışmanın sonuçları incelendiğinde öğrencilerin demokrasi algılarının çoğunlukla eşitlik, özgürlük ve adalet kavramlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Soydaş (2010) tarafından yapılan Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Edindikleri Demokrasi ve Demokratik Yaşamla İlgili Kavramlara Yönelik Oluşturdukları Metaforların Hermeneutic Yaklaşımla İncelenmesi adlı yüksek lisans tezinde incelendiğinde annesi çalışan öğrenciler 'farklılık', 'özgürlük' ve 'adalet' kavramlarında daha fazla metafor oluşturduğu görülmüştür. Yüce ve Demir (2011) tarafından yapılan Polis

Adaylarının “Demokrasi” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi adlı çalışma incelendiğinde polis adaylarının demokrasi kavramı algılardan birinin eşitlik olduğu görülmüştür. Sarı ve Sadık (2011) tarafından yapılan Öğretmen Adaylarının Demokrasi Algıları adlı çalışma on tema altında toplanan bu metaforlar temalara bölündüğünde en çok eşitlik temasında metafor bulunduğu görülmüştür. Güder ve Yıldırım (2014) tarafından yapılan Okulöncesi Öğretmeni Adaylarının Demokrasiye İlişkin Metaforları adlı çalışma incelendiğinde demokrasi kavramına ilişkin elde edilen metaforlar; özgürlük, farklı düşüncelerin bir arada bulunması, işbirliği, yaşamsal önem taşınması, eşitlik-adalet, insiyatife bağlı değişebilme, imkansızlık yönü ile demokrasi olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının en fazla eşitlik- adalet kategorisinde metafor oluşturdukları görülmüştür. Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde demokrasi kavramına yönelik metaforik algılar eşitlik ve adalet kavramları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının demokratik tutumlarında, aldıkları yaratıcı drama eğitiminden sonra eğitimin öncesine göre anlamlı derecede farklılık olduğu bulunmuştur.

Benzer çalışmalar incelendiğinde yaratıcı drama yönteminin çalışmalarda anlamlı farklılıklar meydana getirdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Arıkan Yılmaz (2011) tarafından yapılan İlköğretim Okullarında Yaratıcı Drama Yönteminin Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılmasının Erişi, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi adlı doktora çalışması incelendiğinde yaratıcı drama yönteminin etkili ve kalıcı bir yöntem olduğu sonucu ortaya konmuştur. Kadan (2013) tarafından yapılan Yaratıcı Drama Yönteminin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Başarı, Tutum ve Motivasyonlarına Etkisi adlı yüksek lisans çalışması incelendiğinde deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlendiği görülmüştür. Ormancı (2011) tarafından yapılan İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi 6. Sınıf Vücudumuzda Sistemler Ünitesinin Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Başarı, Tutum ve Motivasyonu Üzerine Etkisi adlı çalışma incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin üniteye ilişkin başarı puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunmadığı anlaşılmıştır. Fakat deney grubu lehine deneysel uygulama sonrasında fen bilgisi tutum ölçeği puanları ile fen öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeği puanları arasında anlamlı düzeyde fark söz konusu olduğu görülmüştür. Kılıç

ve Tuncel (2009) tarafından yapılan Yaratıcı Dramanın İngilizce Konuşmaya ve Tutuma Etkisi adlı çalışma incelendiğinde deney grubu lehine sonuç başarı puanları ve son tutum puanları açısından anlamlı farklılıklar belirlendiği görülmüştür. Yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalarda, yaratıcı drama yönteminin anlamlı farklılıklar meydana getirdiği bulunmuştur.

Yapılan araştırmaların sonuçlarında benzerliklerin yanında farklılıkların da olduğu görülmektedir. Sonuçlardaki farklılıkların nedeni farklı zamanlarda ve farklı örneklerle çalışılmış olması olabilir.

5.2 SONUÇ

Bu araştırmada öğretmen adaylarının demokratik tutumları incelenmiş anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Araştırma sonucunda metaforik algılardan yararlanarak oluşturulmuş drama planlarının sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarında, yaratıcı drama eğitiminden sonra eğitimin öncesine göre anlamlı derecede farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

5.3 ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak demokrasi eğitimiyle ilgili şu öneriler getirilebilir:

- Demokrasi, toplumların hayatında sözlükteki bir kavram olmaktan öteye geçmeli, özümsemeli, hayatla içiçe olmalıdır. Bu sebeple öğrencilere demokrasi eğitimi kendi hayatlarında, eğitim aldıkları kurumlarda yaşantılara dayalı bir şekilde verilmelidir. Demokrasi eğitimi demokrasi bilincinin kazandırılabilmesi için uygulamaya dönük eğitsel çalışmalarla desteklenmelidir. Yaşantılara dayalı öğrenme yöntemlerinden biri olan yaratıcı drama demokrasi eğitimi konusunda etkili bir öğretim yöntemi olarak değerlendirilebilir.

- Öğretmen adaylarının eğitimleri sürecinde demokrasiye ilişkin algılarını farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla, farklı sınıflar arasında karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
- Öğretim elemanlarının, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının demokrasiye ilişkin algılarını belirlemeye ve karşılaştırmaya yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Metaforun öğrenilen kavramların akılda kalıcılığından yararlanarak kavramların öğretiminde metafora dayalı etkinliklere yer verilebilir.
- Öğretmenler öğrenciler için en iyi rol modeller olduğu için demokrasi bilincini kazandırmada demokrasi eğitiminde öğretmenin yapması gerekenleri tanımlayan yeni araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmenin demokrasi algısı demokrasiyi nasıl öğreteceğinin göstergelerinden biridir bu sebeple öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılacak değer ve demokratik tutumlarla ilgili çalışmalar arttırılmalıdır.
- Soyut kavramların öğretilmesi küçük yaş grubunda daha zor olduğu için lisans eğitimi sırasında alınan drama derslerinde demokrasi konulara yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Hizmet içi eğitim programları ve seminerlerde drama ve demokrasi eğitimlerine yönelik çalışmalar yapılabilir

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2002). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Adıgüzel, H. Ö. (2000). *Eğitimde Yeni Bir Yöntem ve Disiplin: Yaratıcı Drama, Yaratıcı Drama 1985-1995 Yazılanlar* (Ed.H.Ö.Adıgüzel). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı Drama Kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi, 1,(1), 17-30*.
- Adıgüzel, Ö. (2010). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2012). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. (İkinci Baskı). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Ahkemoğlu, H. (2011). *A Study On Metaphorical Perceptions Of EFL Learners Regarding Foreign Language Teacher*. Master Of Arts, Republic Of Turkey Çukurova University Enstitute Of Social Sciences, Adana.
- Apple, M. W., and Beane, J. A. (2007). The Case for Democratic Schools. In *Lessons in Powerful Education*. 1-29. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Arıkan Yılmaz, E. N. (2011). *İlköğretim Okullarında Yaratıcı Drama Yönteminin Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılmasının Erişi, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (Meram ilköğretim okulu örneği)*. Yayımlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arieli, B. (2007). *The Integration of Creative Drama into Science Teaching*. Doctoral dissertation. Kansas State University.
- Armaoğlu, F. (1997). *19. Siyasi Tarih*. Ankara: TTK Yayınları.

- Aron, R. (2011). *Demokrasi ve Totalitarizm (çev. Vahdi Hatay)*. Ankara: Kadim Yayınları.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 171, 100-108.
- Atan, U. (2007). *Resim-iş Öğretmeni Yetiştirmede Yaratıcı Drama Yönteminin Grafik Tasarımı Derslerinde Kullanılmasının Erişi, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (Selçuk Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atasoy, A. (1997). *İlköğretim İkinci Kademe Demokrasi Eğitimi ve İlköğretim İkinci Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Demokratik Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydeniz, H. (2012). *Yaratıcı Drama Yönteminin Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Ve Fransızca Konuşmaya Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aykaç, M. (2007). İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrenci Memnuniyeti Açısından Değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3-4), 27-43.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bacanlı, H. (1999). *Duyuşsal Davranış Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bakır, K. (2007). *John Dewey ve Demokratik Eğitim*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erzurum Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Balcı, A. (1999). *Metaphorical Images Of School: Scool Perceptions Of Studends, Teachers, And Parents From Four Selected Schools (In Ankara)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Bektaş, M. ve Karadağ, B. (2013). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Yardımlaşma Değerine Yönelik Geliştirdikleri Metaforların İncelenmesi. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 271-286.
- Bektaş, M., Okur, A. ve Karadağ, B. (2014). İlkokul ve Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Metaforik Algı Olarak Kitap. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(2), 154-168.
- Beşkardeş, S. (2007). *Üstün Zekâlı ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Biçer, B. (2007). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile Öğrencilerde Demokratik Kültür Kazanımlarının Orta Öğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozlk, M. (2002). The College Student as Learner: Insight Gained Through Metaphor Analysis. *College Student Journal*, 36(1), 142–151.
- Büyükkaragöz, S. S. (1990). *Ortaöğretimde Demokrasi Eğitimi. Öğretmen, Öğrenci ve Yöneticilerin Demokratik Tutum ve Davranışları*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.

- Creswell, J. W. (2008). *Educational Research Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill Prentice Hall
- Creswell, J. ve Plano Clark, V. L. (2007). Understanding mixed methods research. In J. Creswell (Ed.), *Designing and conducting mixed methods research* (pp. 1-19). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Crick, B. (1998). *Education for Citizenship and the teaching of democracy in schools: Final Report of the Advisory Group on Citizenship*. QCA: London.
- Çağlar, D. (1977). Demokrasi ve Eğitim. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 14, 26-31.
- Demir, N. (2010). Demokrasinin Temel İlkeleri Ve Modern Demokrasi Kuramları. *Ege Akademik Bakış*, 10(2), 597-611.
- Demirtaş, A. (2007). Okullarımızda Demokrasi Eğitimi Neden ve Nasıl, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339, 10-12.
- Dewey, J. (1944). *Democracy and Education*. New York: The Free Press.
- Doğan, İ. (2000). *Modern Toplumda Vatandaşlık, Demokrasi Ve İnsan Hakları*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Döş, İ. (2010). Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Dündar, H. (2013). Öğretmen Adaylarının Sahip Olduğu Değerler İle Demokratik Tutumları Arasındaki İlişki. *The Journal of Academic Social Science Studie*, 6(2), 367-381.
- Erbay, F. ve Ömeroğlu, E. (2012) Okul Öncesi Öğretmenlerin Demokratik Tutumlarının Drama Uygulama Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 171-188.
- Ercoskun, M. H. ve Nalçacı, A. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Empatik Beceri Ve Demokratik Tutumlarının İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 180, 204-215.

- Erdoğan, M. (1999). *Türkiye’de Anayasalar Ve Siyaset*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Erdoğan, S. (2008). *Drama ile Matematik Etkinlikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gberardi, S. (2000). Where Learning is: Metaphors and Situated Learning in a Planning Group. *Human Relations*, 53(8), 1057-1080.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2007). Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumu ile Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 10-22.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2008) Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumlar ile Empatik Becerilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 211-222.
- Gibbs, R. W. (Ed.). (2008). *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge University Press.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları*. Yayımlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Goloğlu, M. (1982). *Demokrasiye Geçiş (1946-1950)*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Göncüoğlu, Ö. G. (2010). *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Demokrasinin Serüveni Ünitesinin Öğretiminde Drama ve İşbirlikçi Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Tutum ve Davranışına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gönen, M. (2010). *Çocuk Eğitiminde Drama Yönteminin Kullanılması*. Adıgüzel, H. Ö (Ed.). *Tamer Levent’e Armağan, Yaratıcı Drama. 1999-2002 Yazılar*. Ankara: Naturel Kitap Yayın Dağıtım.
- Gözübüyük, M. (2002). *Türkiye’de Demokrasi ve Hoşgörü*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Gözütok, F. D. (1995). *Öğretmenlerin Demokratik Tutumları*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Greene, M. (1985). The Role of Education in Democracy. *Educational Horizons*, 63 (Special Issue), 3-9.
- Güder, S. Y. ve Yıldırım, A. (2014). Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Demokrasiye ilişkin Metaforları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 151-170.
- Güleç, H. ve Özdemir, B. (20-21 Mayıs 2004). Demokratik Tutum ve Davranışların Gelişmesinde Okulöncesi Eğitimin Rolü ile İlgili Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Uluslararası demokrasi eğitimi sempozyumu Bildiri Kitapçığı. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Güler, M. (2003). *Sınıfta Öğretmen ve Öğrencilerin Demokratik Değerleri Benimseme ve Bunları Davranışlara Yansıtma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, G., Öçal, M. F. ve Akgün, L. (2011). Pre-service Mathematics teachers' Metaphors About Mathematics Teacher Concept. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 327-330.
- Güney, S. (2009). *Drama Tekniklerinin İlköğretim 4 ve 5. Sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güven, S. (2002). *İlköğretim 7. ve 8. Sınıflarında Okutulan Vatandaşlık ve İnsan Hakları Dersini Veren Öğretmenlerin Nitelikleri ve Derste Karşılaştıkları Problemler (Erzincan İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güven, S. (2009). Demokrasi Eğitimi. Refik Turan, Ali Murat Sünbül ve Hakan Akdağ (Editörler). s. 416-486. *Sosyal Bilimler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: PegemA Akademi.

- Heathcote, D. (2003). *Drama as a Learning Medium*. NH.Heinemann Portsmouth.
- İbret, B. Ü. ve Aydınöz, D. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Dünya Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 85-102.
- Jick, T. D. (1979). Mixing Qualitative and Quantitative Methods: Triangulation in Action. *Administrative Science Quarterly*, 24, 602-611.
- Johnson, R. ve Onwuegbuzie, A. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Kadan, Ö. F. (2013). *Yaratıcı Drama Yönteminin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Başarı, Tutum ve Motivasyonlarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaf, Ö. (1999). *Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaldırım, E. (2005). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algıları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 143-162.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2006). İlköğretim Birinci Kademesi Öğrencilerinin Drama Yöntemine Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 45-57.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde Drama ve Örnek Bir Uygulama, Gazi Üniversitesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 103-139.
- Kaya, E. (2011). *İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Demokrasi Kavramları Hakkındaki Görüşleri ve Yanılgıları (Aksaray örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, Ş. ve Tuncel, M. (2009). Yaratıcı Dramanın İngilizce Konusmaya ve Tutuma Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 9(2), 55-81.

- Kıncal, R. (2001). *Vatandaşlık Bilgisi*. Erzurum: Eser Ofset.
- Kıncal, R. (2004). *Vatandaşlık Bilgisi*. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Koç, İ. (2013). *Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemini Uygulamaya Ve Drama Tekniklerine İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçbeker, B. N. ve Saban A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algularının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 6(2), 461-522.
- Kozaner, Ç. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Derslerindeki Demokrasi Konularına Yönelik Görüşleri (Gazi Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuzgun, Y. (2002). *Eğitimde Kendini Gerçekleştirme*, Editor: ŞİMŞEK, A., Eğitim-Sen Yayınları, Ankara, 1-25.
- Kuzu, B. (1992). Demokrasi ve Resmi İdeoloji, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 47(1-2), 335-369.
- Levent, T. (2008). Demokrasi Kültüründe Drama Atölye Çalışması, 13. Uluslar Arası Eğitimde Drama/Tiyatro Kongresi, 21-23 Kasım 2008, Ankara.
- Mahlis, M. ve Maxson, M. (1998). Metaphors as Structures for Elementary and Secondary Preservice Teachers' Thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227-240.
- Mccaslin, N. (2000). *Creative Drama in the Classroom and Beyond*, Longman, Inc. (7th ed.)
- MEB. (2006). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Drama Dersi Öğretim Programı 12. Sınıf .
- MEB. (2010). “Değerler Eğitimi Hakkında Genelge (2010/53)” Tebliğler Dergisi, 6312.

- Merdivan, E. (2007). *Farklı Metafor Kullanımlarının Hipermetin Öğrenimine Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An Expand Source Book Qualitative Data Analysis*. (Second Edition). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.), Resmi Gazete, 14574 (Haziran 1973): 5-9.
- Miser, R. (1991). Demokrasi Eğitimi. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1).
- Modell, A. H. (2009). The Metaphor-the Bridge Between Feelings and Knowledge. *Psychoanalytic Inquiry*, 29, 6-11.
- Nelson, E. M. McGhee (1992). The effect of metaphor on reminiscence in groups. Doctoral Dissertation, Kansas State University.
- Nutku, Ö. (1983). *Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Sevinç Matbaası.
- Oğuz, A. (2005). Öğretmen Eğitim Programlarında Metaphor Kullanma, Ed.: H. Kıran, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 582-588.
- Oğuz, A. (2011). Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerleri ile Öğretme ve Öğrenme Anlayışları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(22), 139-160.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ormancı, Ü. (2011). *İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi 6. Sınıf "Vücudumuzda Sistemler" Ünitesinin Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Başarı, Tutum ve Motivasyona Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna Giden Beş-Altı Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişimine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*.

- Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, M. (2004). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Demokratik Tutumlara ve Ders Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim Öğretimde Yeni Bir Yaklaşım: Yaratıcı Drama. *Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Öztürk, N. K. (2000), Demokrasi ve İnsan Hakları, Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi Projesi Kaynakları: Demokrasi Dosyası, yay. haz. Kamil B. Raif ve B. Jülide Mollaoğlu, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, Ankara, 242-251.
- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal Bilgiler, Sınıf Ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Coğrafya” Kavramına Yönelik Metafor Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 55-69.
- Perliger, Arie ve Ami, Pedahzur (2006), “Democratic Attitudes Among High-School Pupils: The Role Played By Perceptions Of Class Climate”. *School Effectiveness And School Improvement*, 17, 119-140, London.
- Petrov, G. (2007). *Beyaz Zambaklar Ülkesinde*. (Çeviren: Sühane Mirzayeva). İstanbul: Koridor Yayınları.
- Robbie, S. (April 8th-12th 1997). Along the Yellow Brick Road: Weaving Metaphors in the Foreign Language Classroom. *Researching Drama and Theatre in Education*. International Conference. University of Exeter.
- Rossi, J., A. (2006). The Dialogue of Democracy. *The Social Studies*, 1170-1182.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.

- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sadık, F. ve Sarı, M. (2012). Çocuk ve Demokrasi: İlköğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1), 48-62.
- San, İ. (2001). *Türkiye'de Eğitimde Yaratıcı Drama Çalışmalarının Gelişimi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, İletişim Basım Evi.
- Sarı, M. ve Sadık, F. (2011). Öğretmen Adaylarının Demokrasi Algıları. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 67-82.
- Selçioğlu, D.E. (2011). Yaratıcı Dramanın Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları Üzerindeki Etkisi, *İstanbul Üniversitesi Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Sempozyumu Kitabı*, 60-67.
- Sezer, E. (2003). Dilde ve Edebiyatta “Yol” Metaforu. *Kitaplık*, 65, 88–91.
- Soydaş, S. (2010). *Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersinde Edindikleri Demokrasi ve Demokratik Yaşamla İlgili Kavramlara İlişkin Oluşturdukları Metaforların Hermeneutic Yaklaşımla İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Strenski, E. (1989). Disciplines and Communities, Armies and Monasteries and the Teaching of Composition. *Rhetoric Review*. 8(1), 137-145.
- Swartz, R. J. ve Parks, S. (1994). *Infusing the Teaching of Critical and Creative Thinking into Content Instruction A Lesson Design Handbook For The Elementary Grades*. USA: The Critical Thinking Co.

- Şaylan, G. (1998). *Demokrasi ve Demokrasi Düşüncesinin Gelişmesi*. (1. Baskı). Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi, Ankara.
- Şimşek, A. (2000). *Sınıfta Demokrasi*. Eğitim Sen Yayınları, Ankara.
- Tanrıverdi, Ö. (2012). *Yaratıcı Drama Yöntemi ile Verilen Eğitimin Okul Öncesi Öğrencilerinin Çevre Farkındalığına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Taşpınar, M. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
- Taylor, P. (2000). *Drama Classroom Action, Reflection, Transformation*. London: Falmer Press.
- Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *International Journal of Educational Reform*, 13(3), 295-306.
- Tubaterim.gov.tr. (2014). TÜBA - Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü. Retrieved 22 December 2014, from <http://www.tubaterim.gov.tr/>.
- Ural, S. N. ve Sağlam, H. İ. (2011). İlköğretim öğretim öğrencilerinin demokratik tutum düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(22), 161-180.
- Uslu, M. (2003) *İlköğretim 2.kademede Demokrasi Eğitimi Öğretmen ve Öğrencilerin. Demokratik Davranışlar Sergileme Düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üstündağ, T. (1988). *Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üstündağ, T. (1994). Günümüz Eğitiminde Drama. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 19(95), 35-43.

- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık Ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişmeye Ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarının Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı Drama Eğitim Programının Öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107), 28-35.
- Üstündağ, T. (2002). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*. Ankara : Pegem Yayınları
- Vural, D. (1999). *İlköğretim 1. Kademe Çocuklarında Dramatizyona Dayalı Resim-iş Öğretiminin Resim Çalışmalarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Williams, M. C., (2000). “Encouraging Creativity In University Education by Using Metaphors and Rich Pictures”, In Proceedings of the Third Biennial Communication Skills in University Education (CSUE) Conference, Edith Cowan University, Western Australia, 1-6.
- Yassa, N. (April 8th-12th 1997). High School Students Involvement in Creative Drama: The Effects on Social İnteraction. *Researching Drama and Theatre in Education*. İnternational Conference. University of Exeter.
- Yayla, A. (1999). Liberalizm ve Demokrasi: Mükemmel Olmayan Birliktelik, Tahammülü Güç Ayrılık. *Sosyal ve Siyasal teori-Seçme yazılar*. (Edit. A. Yayla). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yeşil, R. (2001). *İlköğretim Düzeyinde Okul ve Ailenin Demokratik Davranışlar Kazandırmadaki Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeşil, R. (2002). *Okul ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yetek, Y. (2003). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Demokratik Değerlere Sahip Olma Düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılman, M. (1995). *Demokrasimizin Kültürel Temelleri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Yiğit, M. (2008). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Katılım, Demokrasi ve AB Sürecine Etkileri*. Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi.
- Yüce, S. B. ve Demir, Ö. (2011). Polis Adaylarının “Demokrasi” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(2), 147-178.
- Yüksel, İ., Bağcı Ş. ve Vatansever, E. (2013). İlköğretim son sınıf öğrencilerinin demokratik değerlere sahip olma düzeylerinin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 309-334.
- <http://tez2.yok.gov.tr> (Erişim: 6.11.14 tarihinde)

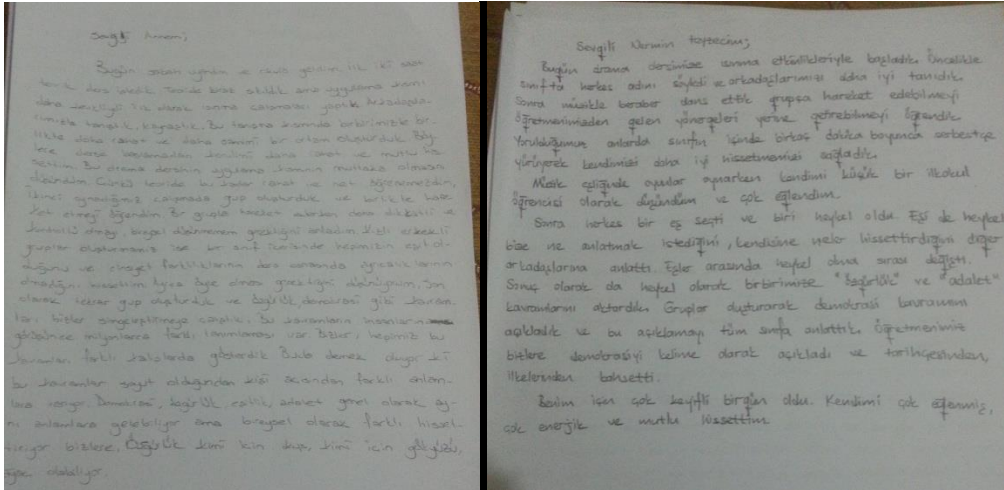
EK 1

Birinci Oturum Fotoğraf

Heykel Olalım

Bedenimle Anlatıyorum

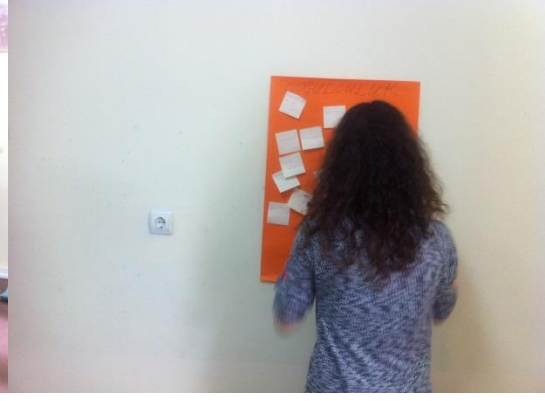
Mektuplarımız

EK 2

İkinci Oturum Fotoğraf

Minder Kapmaca

Çoğulculuk Nedir?

Canlandırma Çalışmaları

EK 3

Üçüncü Oturum Fotoğraf

Don Oyunu

İkili Doğaçlama

Canlandırma Çalışmaları

EK 4

Dördüncü Oturum Fotoğraf

Kağıt Kapmaca

Seçme ve Seçilme Hakkı

Canlandırma Çalışmaları

EK 5

Beşinci Oturum Fotoğraf

Şövalye Oyunu

Okuldaki Nesnelere

Demokratik Okullarımız

EK 7

Yedinci Oturum Fotoğraf

Balon Patlatma

Maskelerimiz

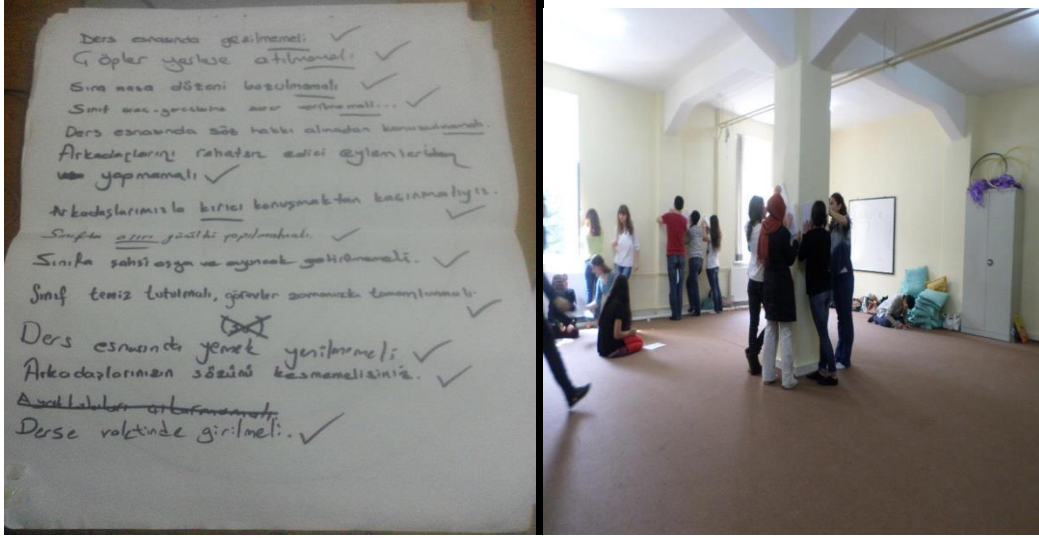
Hayal Kuralım

Gazete Haberi Oluşturalım

EK 8

Sekizinci Oturum Fotoğraf

Sınıf Kuralları

Demokratik Eğitim

İçin Neler Yapılabilir?

Canlandırma Çalışmaları

EK 9

Dokuzuncu Oturum Fotoğraf

Drama Dersi ve Katkılarım

Sevgili Buket HECAN,
Erciyle aynı şekilde katıldıkları drama dersinin bir bölümü
sadece aldığın için çok katıldım çok tedi bir saat
kullanıldığını düşünüyorum ve işi çok veriyorum.

Demokrasi kavramı dersince o kadar der kapsanı ifade
eden edileti, o da halkı o ki kavramlar geliyordu Arca devlet
Tasi kavramının açıklama iletilen eşitliği, kendi zararlarını
alabilme ya da onları da kapsadığını farkettim. İktidardan
beri bu kavramı bise özel bir şekilde anlatıp, pratikte
uygulanıp gerçekleştiği için daha fayda olduğunu farket-
tim. Drama yaparak, yapıyorlar farketmiş için bu kavramı
çok katıldığını düşünüyorum.

Sevgili hocamıza Buket,
Özellikle bu ders bize o ki kavramları Stalin gibi birje tarfına
nları bulduğumuz bu derste, gerek demokrasi adına gerek listede
gelişimini adına çok şey öğrendik. Bunları kısaca özetleyecek
dursan, demokrasi bise göre kavramlar olarak seçme-seçime
halkı ve yönetici olarak görmek istediğimiz kişiye kendimizin ka-
rın verdiği bir sistemi çağırıyoruz. Saldırımında yaptığımız
etkinliklerle bundan daha fazla aldığımız gözlem zaman zaman
benimsemeyişim düşünceyi savunma sonucu kaldığımız oldu ve
böyle durumlarda faydasız olduğunu. Fakat bu etkinlikler bise
objektif kalabilme kültür kavramları. Bazen de barlosu ne di-
günür, ne der işiye düşünmek için kavram geliştirdiği gibi edile-
ceğiz onları kavradım. Bu şekilde daha fazla aldığımızı göme
firsatını da buldum. Yazının barlosu da belirttiğim gibi
en fazla kavranılmasından biri işiye kavram oldu. Emeğiniz
çok teşekkür ederim umam bundan sonra da listede halinde olur.

Mektuplarımız

ÖZGEÇMİŞ

Buket KARADAĞ, 1990 yılında İzmir İli Konak İlçesinde doğdu. İlköğretimi Ege İhracatçı Birlikleri İlköğretim Okulu'nda, liseyi İzmir Kız Lisesi'nde tamamladı. Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünden 2012 yılında mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2012 yılında Sakarya ilinde Sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. Halen Sakarya ilinde Özel Doğa Koleji okulunda öğretmenlik yapmaktadır.

Akademik Yayınlar

Bektaş, M. ve **Karadağ, B.** (2013). The tendencies and assessments of post graduate thesis made in the field of life study teaching Hayat bilgisi öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin eğilimleri ve değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 113-129.

Bektaş, M. ve **Karadağ, B.** (2013). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yardımlaşma değerine yönelik geliştirdikleri metaforların incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 271-286.

Bektaş, M., Okur, A. ve **Karadağ, B.** (2014). İlkokul ve Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Metaforik Algı Olarak Kitap. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(2), 154-168.